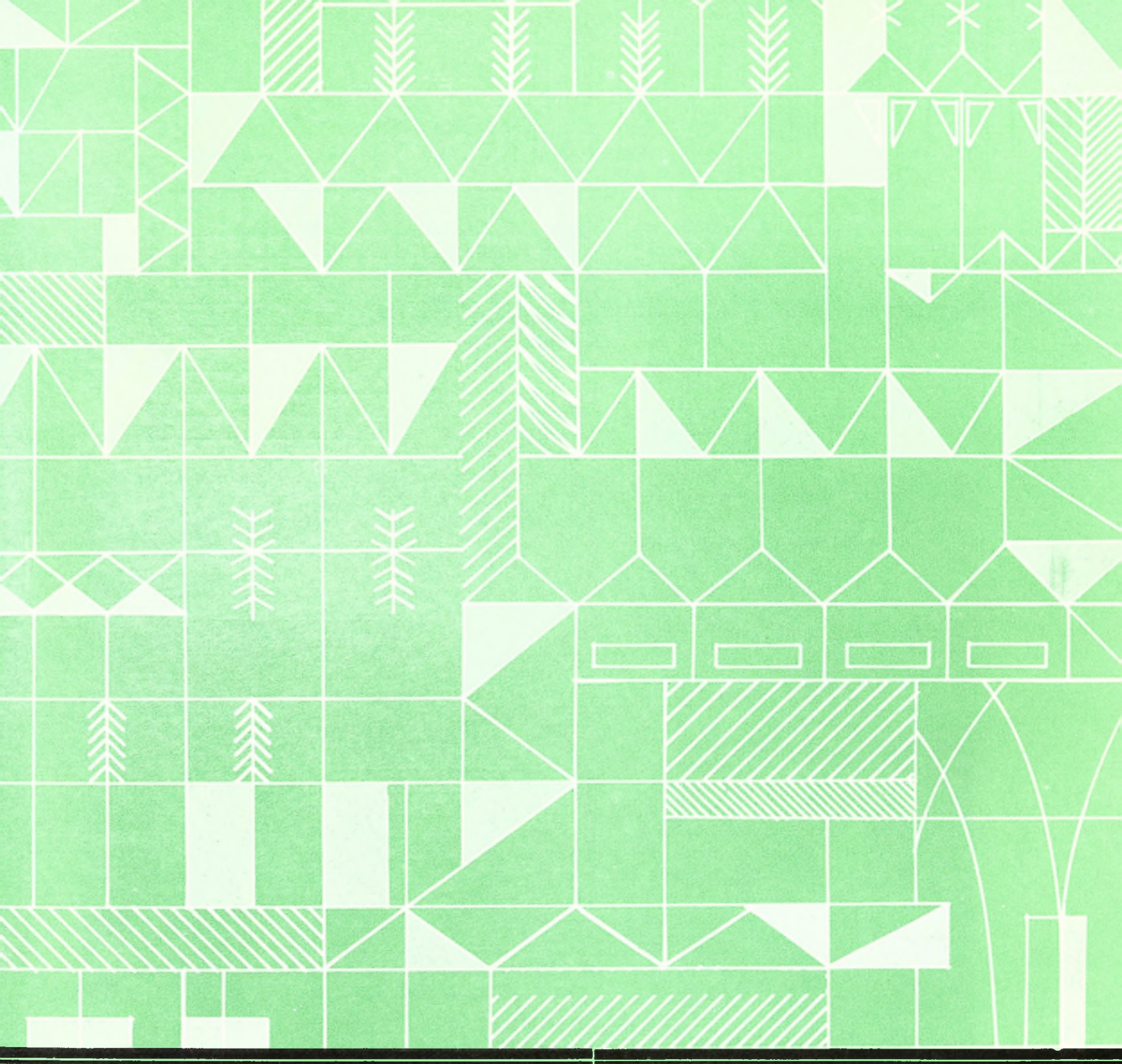

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

2 1969
KOVAS
BALANDIS

moteris

T U R I N Y S

B. Brazdžionis	Vasaros Kristus (eil.)	1
E. Vydienė	Pirmas šypsnis (eil.)	2
M. Guidacci	Motinystė (eil.)	2
P. Gaučys	Moters sielos mįslės	3
D. Petrutytė	Kalba, jos reikšmė ir vaikas	5
A. P. K.	Kastilijos širdis	10
E. Krikščiūnienė	Svetimų kalbų dėstymas	13
J. Degutytė	Mažoji nakties baladė (eil.)	15
S. Vilkauja	Pagramdukas	15
A. Abromaitienė	Paveikslai iš lapų	18
• Šeima ir mokykla	J. Karka — Ar piršliai reikalingi?	19
	J. Gbs. — Skurdas paveldimas	19
• Moterys pasaulyje		20
	P. Naujokaitis — Alės Rūtos "Prisikėlimas"	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	26
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27
• Organizacinė veikla		28

ILIUSTRACIJOS

S. Pacevičienė	Kristus įžengia į Jeruzalę	1
Verocchio	Madona	2
J. T. Zikaras	Po kryžium	3
G. Žumbakienė	Erdvės ilgesys	5
V. Gruzdaitė	Pasimatymas	6
M. K. Čiurlionis	Iliustracija	7
J. T. Janulienė	"Dvylika brolių"	8
* * *	Santa Teresa	10
V. Pazukaitė	Palanga	14
V. Pazukaitė	Žąsys	15
J. Leškienė	Mergaitė su kanklėm	15
M. Stankūnienė	Į malūną	16

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1969 m. Nr. 2(68)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 173, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1969 m. Nr. 2 (68). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1969 Nr. 2 (68)

Tu eini per žiedus, geras Kristau,
Tartum šilto rytmečio rasa,
Ir dengi Tu gėlę, kad tamsa
Ant vainiko jos mirtim nekristų.

Tu krenti kaip lašas palaimingas
Vasaros karštų dienų lietaus, —
Ir laukų konvalijos užminga,
Ir balti varpeliai skamba Tau:

"Šventas, Šventas, Šventas", nepaliauja
Jų giesmė tekėjus upeliu,
Kai žengi Tu, Kristau, į gėlių,
Į žmogaus ir žemės šaltą kraują,

Kad gyvybės pulsas imtų plakti,
Kaip didžioji amžių dovana,
Kad šviesa užtvintų žemės naktį,
Kad be galo būtų ši diena.

B. Brazdžionis

VERROCHIO MADONA

EMILIJA VYDIENĖ

PIRMAS ŠYPSNIS

Kai tave maitinau
Aš savuoju krauju,
Žemė puošės žiedais
Ir švelniu žalumu.

Aš gėrėjaus žiedu
Lelijėlės baltos
Ir norėjau, kad tu
Nesiskirtum nuo jos.

Rožės žiedo puikaus
Tau švelnumo prašiau,
Jos lapeliais minkštais
Aš tave vis supau.

O akyse dangus,
Žydriu plotu daina ...
Švelniai suptų pečius
Lino pluošto gija.

Kad tu būtum šviesa
Tamsiam mano kely,
Nepalūžtum dvasia
Audroms siaučiant nakty.

Kad pasauly plačiai
Skleistum meilės tiesas.
Meilėj gimę žiedai,
Meile jungtų tautas.

Visa, kas tik kilnu,
Kas didu ir gražu,
Tu turėjai atnešt
Su pirmuoju šypsniu.

MARGHERITA GUIDACCI

MOTINYSTĖ

Daugelį kartų lapkritys buvo grįžęs
į mano gyvenimą, ir šis, kuris šiandieną
prasideda, nėra blogiausias: ramus,
nors ir ne be nemalonumų. Jis randa mane
palinkusią prie lopšio, kur paskutinė
mano naujagimė miega paslaptingu,
giliu kūdikystės miegu, vis dar
labiau viešnia nei pilietė šito,
jai svetimo, mūsų pasaulio. Jaučiu
glėžną vilnį pieno, prasiveržiančio
iš krūtų: švelnumas,
kuriuo prisipildo visos mano gyslelės,
išplečia mano ribas. Čia išvargęs
kraujas vėl tampa tyras ir slaptas
šaltinis, pavirsdamas skaisčiu, gali
užgesinti nekaltų lūpų troškulį.
Mano kūnas yra stebuklingas įrankis,
kokiu buvo, suteikdamas gyvybę: krūtis
— pasakiška atkalnė, teka
gausos upės aukso amžiuje,
kuris atžymės
nežinančios būtybės atmintyje
giliausios srovės vagą, į kurią ji
vėliau sugrįš sapnuose ir skausmuose ...
Jai paveikslas yra nepaliestas, man gi,
kuri esu proga, laikas jau jį
karčiai nublunkina. Tai, tur būt,
paskutinis kartas, kada aš žindau kūdikį,
nes skubantieji metai džiovina mano
gyvybines versmes. Šiandieną dar tebesu
gyvas medis, šlamėdamas
lapais, palaimintas
sultimis, tačiau artėja nuogas laikotarpis,
kuris mane nugramzdins.
Tad juo malonesnė ši pertrauka, pirma
nei aš pati patapsiu rudeniu, taip pat
pranašystės ir baimės šešėliu.
Praeitis tiesiasi už mano nugaros
kaip ilgas kelias. Apie ateitį aš težinau
tik viena: vargu ji begalės ilgumu prilygti
laikui, kuris jau yra prabėgęs.

vertė P. Gaučys

MOTERS

SIELOS MĮSLĖS

P. GAUČYS

J. T. ZIKARAS PO KRYŽIUM

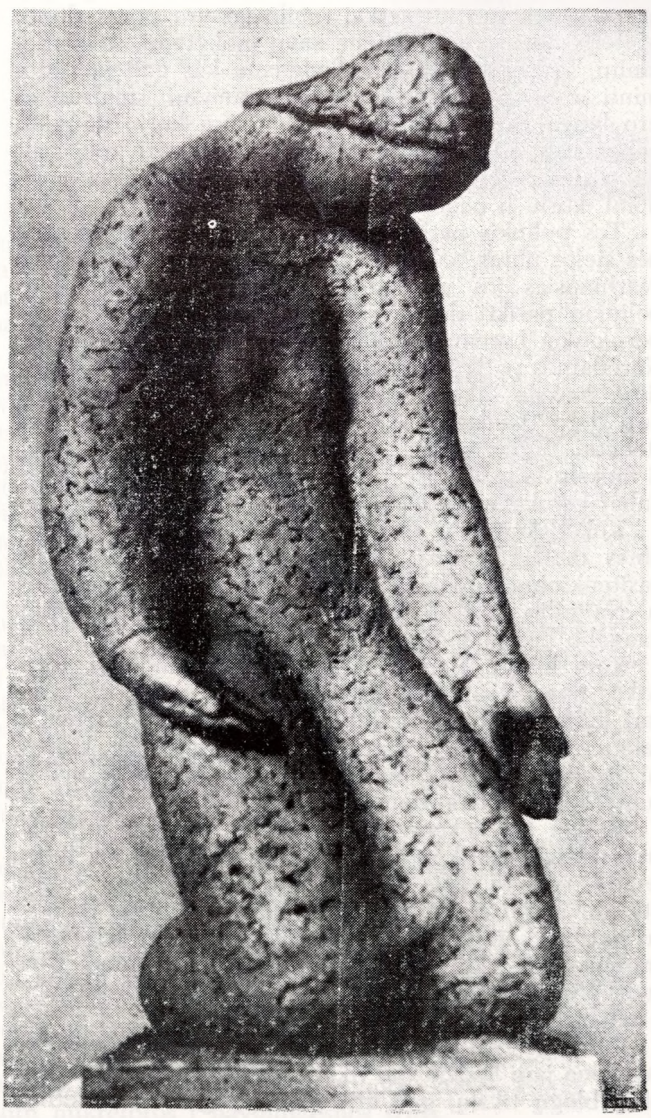

Vyro ir moters polinkių ir ypatybių skirtumai

Niekas negali paneigti, kad moteris nepanaši vyrui. Jau nekalbant apie fizinius ir funkcinius skirtumus tarp dviejų lyčių, kurie visiem žinomi, yra kiti, daug svarbesni, kurie nulemia juos visus ir iš kurių išrieda visi kiti, o tai būtent: moteris yra altruistė ta prasme, kad ji savo malonumų, savo ambicijų centrą deda ne į save pačią, o į kitą asmenį, kurį ji myli ir nori būti mylima — vyrą, vaiką, tėvus, drauges.

Visai priešingai elgiasi vyras. Vyras yra egoistas ta prasme, kad jis linkęs padaryti iš savęs, iš savo reikalo, savo malonumų ir savo užsiėmimo pasaulio centrą, kuriame jis gyvena.

Galėdamas gyventi ir džiaugtis pats vienas, vyras yra abejingas kitų džiaugsmams ar vargams. Jis gali gyventi be meilės ir be neapykantos, be džiaugsmo ir be skausmo, jis gali save padaryti savo džiaugsmų centru, jis gali gyventi ir džiaugtis nepriklausomai nuo kitų, tuo tarpu kai moteris negali nei džiaugtis, nei veikti neturėdama objekto, apie kurį galėtų galvoti ir kuris apie ją galvotų, jeigu neturėtų būtybės su kuria ir dėl kurios ji galėtų džiaugtis ir veikti.

Visos tos ypatybės dar ryškiau pastebimos pas senus žmones. Pasenęs vyras tučtuojau pasitraukia iš kovos. Labiau už viską jis tada stengiasi išvengti nesmagumų, atsikratyti, nors ir su skriauda savo artimiesiems, kad ir mažiausių rūpesčių. Kaip tik tada jis labiausiai mėgsta, kad kas nors juo rūpintųsi, ir kad jam pačiam nereikėtų rūpintis kitais.

Kai pasenusi moteris atsiduria panašiose sąlygose, ji ne tik kad nepasitraukia iš kovos, ne tik nevengia nemalonumų, įsipareigojimų, nesusikoncentruoja į save pačią, ji kenčia matydama savo pareigas ir savo rūpesčius siaurėjant. Jeigu ji negali pasišvęsti kitiems, ji nori, kad bent kiti pasišvęstų tikslams, kuriuos ji laiko teisingus.

Moteriai sunkiausiai pakeliamas nieko neveikimas, abejingumas, pasyvumas. Jai skaudžiausias dalykas: gyvenimas be natūralių emocijų, negalėjimas ką nors veikti, mylėti, nekęsti, kuo nors ir dėl ko nors rūpintis.

Saciologai tvirtina. kad šis moters altruizmas siejasi su dar bendresniu ir dar gilesniu instinktu, ir kuris visiems yra įgimtas, vyrams ir moterims, jauniems ir seniems, būtent — siekimas savo gyvenimo tikslo. Koks gi yra tas gyvenimo tikslas? Ko nesąmoningai siekia vyrai ir moterys, visom savo jėgom, žiauriai kovodami, skaudžiai kentėdami nuo gimimo iki mirties? Visi jie stengiasi palikti pasaulyje mūsų praeinančios būtybės pėdsaką, kuris nepraeitų, palikti mūsų pačių keletą dalelyčiu mus supančioje begalybėje. Tam tikslui siekti žmonės apdovanoti dviem skatintojais: meile, nesąmoningai mus stumiančia sukurti iš mūsų pačių kūno atžalą, kuri mus pratęstų laike; ambicija, kuri mūsų smegenų pagalba, skatina sukurti ką nors dorovinio, idealaus, kas galėtų padidinti mūsų asmenybę, ją pratęsti laike ir erdvėje, palikti mūsų pėdsaką amžinybėje.

Tiedu skatintojai nebūtinai įgimti vienai ar kitai lyčiai. Tačiau niekas negali abejoti, kad įkūnijimui gyvenimo tikslo meilė moteriai suteikia daug geresnių priemonių nei vyrui.

Norėdamas save pratęsti, vyras negali pasikliauti meile. Jis fiziniai negali gimdyti, jis turi kurti savo smegenimis, savo širdimi, savo rankom, ką nors, kas jį pergyventų. Iš čia jo egoizmas (ar egocentrizmas), t. y. polinkis save patį padaryti savo malonumų ir savo veiklos centru. Iš čia nuolatinis jo ieškojimas ambicinio pobūdžio džiaugsmų. garbės, galios, turto. Vi-

sai priešingus polinkius matome pas moteris. Vien tik pagimdžiusi kūdikį moteris jaučia kažką sukūrusi, per jį ji turi garantiją, kad kažkas gyvas ir esmingas ją pratęs laike, suteikdamas jai amžinybės iliuziją. Iš čia išrieda moters nuolatinis troškimas meilės, kuriai ji pasiryžusi paaukoti visus gyvenimo džiaugsmus ir netgi pačią gyvybę.

Moteris kitaip elgiasi nei vyras, nes taip daryti ją verčia skirtingi jausmai, skirtingi jautuliai. Ji kitaip nei vyras reaguoja į malonumą, skausmą, liūdesį, išgąstį. Moteris yra altruistė, nes ji daug gyviau nei vyras išgyvena džiaugsmus ir skausmus, kurie jai tiesiai ateina iš jos jutimų, iš jos smegenų. Ji yra altruistė todėl, kad ji daug jautresnė alterocentriniams (kito asmens sukeliamiem) išgyvenimams nei egocentriniams (iš savęs pačio kylantiems). Ji yra altruistė todėl, kad joje polinkis patikti, padaryti kam malonumą, mylėti ir būti mylimai yra daug stipresnis už polinkį tiesiogiai protu ar jausmais tai išgyventi.

Mes visi išgyvename džiaugsmą, kad esame mylimi, jaučiame pasitenkinimą, kad vertinami mūsų nuopelnai, piktinamės kitų nedėkingumu, kremtamės, kad kas nors mus išstumia iš mūsų mylimos būtybės širdies. Visi mes esame jautrūs nemalonumams ir džiaugsmams, ateinantiems iš kitų.

Tačiau vyras daug stipriau už moterį išgyvena asmeninius jausmus, kurie išimtinai nuo jo priklauso; malonumus ir sielvartus, fizinius ar intelektualinius, meninius, mokslinius, juslinius; jis intensyviau už moterį jaučia malonumą ragaudamas skanų vaisių, klausydamasis geros muzikos, žiūrėdamas į nuostabų reginį; jis labiau už moterį išgyvena ligos sopulius, mokslinių tyrimų nesekmę, ir priešingai, jis lengviau už moterį išgyvena suerzinimus, ateinančius iš kitų.

Tas alterocentinių jausmų pirmavimas egocentriniams moteriai leidžia, pačiai paliekant neįžvelgiamai, įsiskverbti į kitų sielą, pažinti jų džiaugsmus ir sielvartus ir juos pakeisti daug lengviau nei vyrui, kuris tuos jausmus pažįsta labiau teoretiškai. Ši galimybė pakeisti jausmus, savo ruožtu sudaro nepaprastą moters pranašumą. Alterocentrizmas daraš ją žemesnę už vyrą interesų pasaulyje, ją padaro aukštesnę jausmų pasaulyje.

Tuo tarpu kai vyras turi pagalvoti ko vaikas verkia, moteris jau rado būdą jam nuraminti. Tuo tarpu kai vyras, pažeminimo priblokštas, save klausia kokia čia būtų priežastis, moteris tuoj suvokia to pažeminimo ir nusiminimo pagrindą, ir ištaria žodį, padaro mostą, reikalingą jam paguosti ir nuraminti. Moteris moka suktis ir veikti iš pažiūros paslaptingam jausmų pasaulyje, taip kaip vyras interesų pasaulyje, kuris visiems, išskyrus moteris, atrodo paprastas.

Iš kitos pusės, veikti jausmų pasaulyje, juos sukelti, juos išgyventi — tai yra labiausiai moterį dominas daiktas. Moteris studijuoja, dirba, žaidžia, siuvinėja, eina į teatrą, paskaitą, sportuoja, norėdama turėti malonumą, sužavėti kitus, kad kiti ją pastebėtų, tariant, kad ji pati ar per ją kiti patirtų išgyvenimus.

Niekam nepaslaptis, kad egoizmas sudaro gyvenimo nugarkaulį. Vyras egoistas nereikalingas niekeno pagalbos savo tikslui pasiekti, jis žino kur eina, jis gali eiti vienas. Tuo gi tarpu moteris negali, alterocentrinė moteris reikalinga kito, kad galėtų mylėti ir būtų mylima jo vadovaujama.

Moteris neturi to nugarkaulio, kuri egoizmas teikia vyrui. Tik vyriško būdo moteris nereikalinga kitų atramos, moteris, kurios asmeniški jausmai stipresni už alteroemocijas. Moteris, sudedanti savo aistros centrą, tariant, savo malonumus, meilę kitom būtybėm, jokiu būdu negali pati viena, tiesiogiai, savo pačios jėgomis pasiekti tos aistros objekto. Dėl savo meilės kitiems, moteris lemtingai priklauso nuo kitų.

Pastovus, darbštus, vyras gali praturtėti, laimėti kitų pagarbą, garbę, pasiekti pasitenkinimo; bendrai, vyras gali pats vienas pasiekti visus savo aistros objektus. Moteris neturi jokios pastovios galimybės tai padaryti. Jai reikia turėti žavinčių ypatybių, anksčiau ar vėliau rasti vyrą, galintį ją suprasti. Jos gyvenimas yra atsitiktinumo rankose. Meilė nenuperkama, meilė nesavanaudiška bet kokia tragedija, kai tas meilės troškimas yra jos gyvenimo tikslas!

Tuo būdu, jeigu moteriai, iš vienos pusės, mažiau svarbūs egocentriniai jausmai, tai iš kitos, jai itin svarbūs yra alterocentriniai. Vienas tokių, itin svarbių alterocentrinių jausmų, t. y. tokių, kurie kituose turi pradžią ir pabaigą, yra jos polinkis patikti. Tas polinkis dominuoja visus kitus ir savo spinduliais nušviečia visą moters gyvenimą.

Noras patikti, noras pasirodyti patrauklia, simpatinga akyse tų, kurie prie jos priartėja, pastangos sudaryti malonų įspūdį savo veidu, savo kūno sudėjimu, savo mostais, savo balsu, savo žodžiais, savo laikysena, visa tai yra moters vienas giliausių ir esmingiausių norų. Šis noras, rašo G. Lombroso, yra pastovesnis ir bendresnis už meilę, nes noras patikti iš esmės jai yra noras gauti, tuo tarpu kai meilė jai yra noras duoti. Moteris nori patikti visiem, savo mokytojui, savo mokiniui, savo klijentui ir kiekvienam, kas gali ją sudominti ir netgi gatvėje sutiktam praeiviui, smalsuoliui pro langą žiūrinčiam, bendrakeleiviui, kurio daugiau nebematys, darbininkui, atėjusiam pataisyti kokį baldą, visiems žmonėms, kuriais ji jokiu atžvilgiu nesidomi, kurių ji negerbia ir nenori.

Tas polinkis patikti, neužgniaužiamas alterocentrinės sielos noras, salygoja visą moters gyvenimą ir yra svarbiausias jos gyvenimo akstinas. Kaip tik dėlto polinkio patikti daugelis moterų sportuoja, kaikurios perplaukia Lamanšo kanalą, o kitos skaito, studijuoja. Norėdamos patikti, kartais jos specializuojasi keisčiausiose mokslo šakose, kurios mažai joms apeina. Jos taip daro tikėdamos, kad tai yra priemonė būti pastebėtai, būdas patikti. Moters noras studijuoti, įsigyti mokslo laipsnį, prieš dvidešimtį metų taip paplitęs, dabar gerokai sumažėjo, nes tai patapo įprastu daiktu.

Koketiškumas ir flirtas yra dvi bendros ir pagrindinės moters aistros. Jokia garbė, joks literatūrinis pasitenkinimas, meninis ar mokslinis moteriai neatstoja svaigulio, kurį ji jaučia matydama save apsuptą daugelio besižavinčių vyrų.

Kam kitam, klausia G. L., moderni moteris, tarp kitko, panaudoio savo atgautą laisvę, jeigu ne tam, kad galimai labiau išplėstų ratą asmenų, kuriems ji galėtų patikti, kad panaudotų visas gudrybes, kurios jai atrodo esančios naudingos tai pasiekti ir ši malonumą lokalizuoti kuriame konkrečiame asmenyje?

Tačiau tas koketavimas ir flirtas, kuriuos moteris intensyviai praktikuoja, nėra labai palankūs jos interesams, nei yra tokie nekalti, kaip kad ji mano. Jeigu šitie siekiai jai yra kitas dalykas nei meilė, jeigu jai noras patikti, nors ir dirbtinom priemonėm, yra paprasta pramoga, be jokio noro pamilti ar būti mylimai, šitų gudrybių atgarsis pas vyrą gali būti visai kotoks, nei ji galvoja.

Vyras lengvai patiki esas mylimas, nors moteris tik žaisdama jam leidžia tuo tikėti. Žaidžianti moteris, be jokių blogų tikslų, gali atitraukti vyrą, ar sužadėtinį

G. ŽUMBAKIENĖ

ERDVĖS

ILGESYS

(emalis)

tos, su kuria jis sukūrė ar norėjo sukurti šeimą. Bet labai dažnai, bodėjimasis, kurį vyras jaučia būdamas nuolatiniu žaislu tų flirtininkių, jį ant visados atitolina nuo vedybų, nuo moters ir nuo meilės.

Laimei, dėl to tariamo prieštaringumo, valdančio moters gyvenimą, tas noras patikti, ją skatinąs surasti įvairiausių būdų kalbėti ir veikti "kad patiktų", taip pat joje skatina rezervuotumą ir drovumą, kurie juos apriboja. Drovumas atsiranda iš meilės. Meilė yra vienintelis priešnuodis nuo to neaprėžto noro patikti, vienintelė priemonė jį apriboti. Jokia tikrai mylinti moteris nesugebėtų flirtuoti, koketuoti, nei netgi išplėsti ratą asmenų, kuriems ji norėtų patikti.

Su moters aistra patikti tiesiogiai rišasi jai labai svarbus tualetas, jos rūbai. Moteriai rūbai nėra paprasta "tuštybė", jie jai sudaro kažką daug svarbesnį ir sudėtingesnį. Rūbai moteriai sudaro dalį jos asmens arba, jeigu norime, jos asmenybės. Jie yra jos vėliava, parodanti kokiai moterų klasei ji nori priklausyti: ar toms moterims, kurios nori būti žiūrimos, stebimos, ar tom, kurios nori būti mylimos ir gerbiamos, ar senų laikų moterims, ar naujųjų...

Ar rūpinimasis savo tualetu moteriai yra gėris ar blogis? Ar teisinga, kad ji šiuo simboliu išsako savo padėtį, savo sugebėjimus, savo inteligenciją? G. L., nuomone, taip. Krautuvėse, mokyklose, sueigose, rūmuose ar bakūžėse juo elegantiškiau moteris atrodo, juo geriau su ja elgiamasi, juo lengviau ji susilaukia pasitikėjimo ir palankumo. Rūpinimasis tualetu kainuoja pinigo, laiko ir darbo, tačiau tai leidžia moteriai švytėti vyrų draugijoje, konkuruoti tarp varžovių, tai sugeria moters mintis ir vaizduotę, kurios kitaip gal būtų nukreiptos į pavojingesnes sritis.

Vyras nesirūpina patikti, jam labai mažai apeina švytėti, būti laikomu gražiausiu, geriausiu, elegantiškiausiu ar netgi originaliausiu; dar mažiau jis rūpinasi būti nepakeičiamu ar mylimu. Karščiausias vyro noras, tai kad jo parašyta knyga būtų laikoma geriausia, kad jo atradimas būtų pripažintas originaliausiu ir t.t.

Garbė, turtas, galia, atliktų darbų svarbos pripažinimas, visa tai, kas sudaro egoistinę vyro ambiciją, yra svetima moters ambicijai, kuri iš pažiūros atrodo tokia panaši į vyro, bet tikrumoje labai skirtinga.

Moteris nori pirmauti pačia savo asmenybe, o ne per savo darbų tarpininkavimą. Moteris nori švytėti, ne įsigyti turtus, reputaciją, garbę, ji nori tik patikti, patikti labiau už kitas. Ji nori pirmauti moterims, kurias ji pažįsta, o ne širdyse tų, kurių ji nepažįsta. Kokia bebūtų jos kilmė, tas moters abejingumas savo darbams, ką visuomenė vadina kuklumu, yra viena savybių, kurios labiausia vyrą patraukia prie moters, labiausia jį sužavi ir sužadina meilę, santarą ir laimingas vedybas.

Būdinga, kad ambicingos moterys, bendrai imant, esti nepatenkintos, pavydžios, netgi ir tada, kai jos patampa garsios ir visų gerbiamos. Ir iš tikrųjų, vyriškos ambicijos patenkinimas moteryje neužgesina noro ieškoti moteriško pasitenkinimo. Garsi moteris, rašo G. L., yra netgi įsitikinusi, kad garsas, oficiali pagarba turi jai teikti tą pirmenybę, tą pranašumą, kurių paprasta moteris ieško savo mažam ratelyje. To nesusilaukdama, ji pyksta, lyg kad būtų pasikėsinta į jos teises, lyg kad tai būtų jos asmeniška nesekmė, ir mėgina atsikeršyti, atgauti prarasta viešpatavimą, griebdamos priemonių, paprastai eilinių moterų vartojamų. Faktas, kad moters ambicijos yra skirtingos nuo vyro,

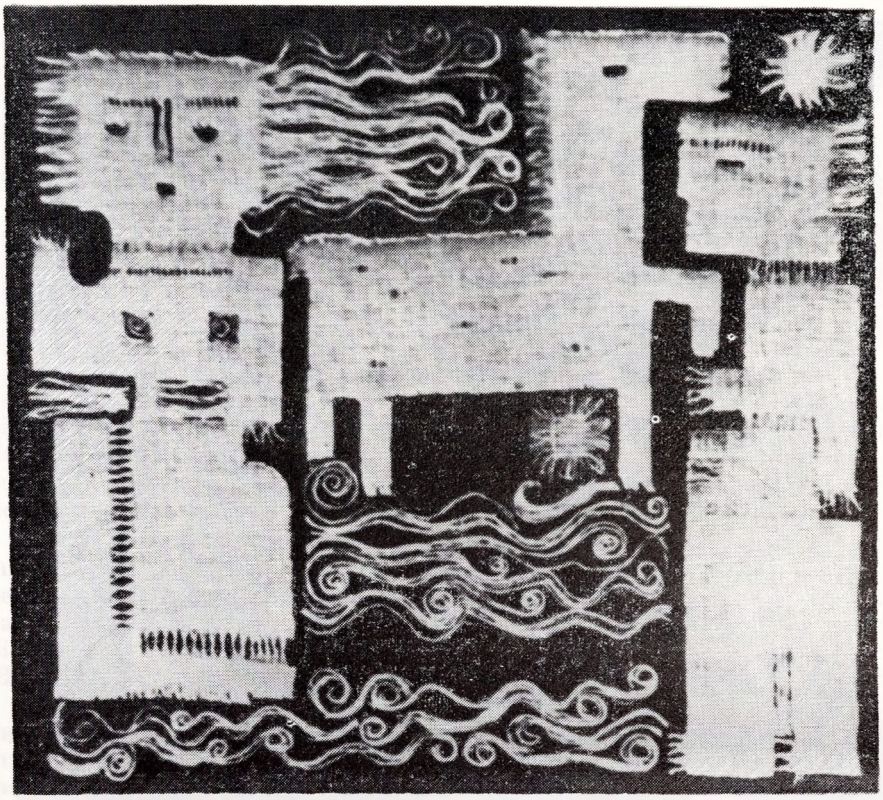

V. GRUZDAITĖ

PASIMATYMAS

(kilimas — aplikacija)

turi pagrindinę reikšmę dviejų lyčių santuokai ir bendrai visuomenės lygsvarai.

Gyvenimas nebūtų malonus, jeigu jame nebūtų skonio, tikslų, siekimų ir ambicijų. Tačiau kai siekimas ir atlyginimas, kurio trokštama, sutampa, kai žmonės siekia tų pačių tikslų ir tykoja to paties grobio, tarp jų prasideda rungtynės, kurios neišvengiamai juos padaro priešus. Tuo būdu, faktas, kad vyrai ir moterys siekia skirtingų tikslų, geidžia skirtingų atpildų, ryškiai išskirdami sritis, kuriose jie ir jos nori tobuliau pasireikšti, ryškiai išskirdami atpildus, kurių jie pageidauja susilaukti, griežtai pašalina varžybas, bendrą visų nuolatinių nesklandumų priežastį.

Visa tai reikia turėti galvoje, kai norime pataisyti ydas, kylančias iš taip vadinamos "moteriškos tuštybės", kuri yra speciali jos ambicija. Moteris reikia saugoti, įspėja G. L., o ne raginti, kaip tai dabar daroma, siekti vyriškų ambicijų. Tos ambicijos joms nėra įgimtos, joms jos neteikia tikro pasitenkinimo ir yra labai pavojingos santuokai ir visuomenės lygsvarai.

Tačiau jeigu noras globoti, pirmauti, patikti, išskirdamas moterų ambicijas, turi tokią palaimingą įtaką moteriai ir visuomenei, moters siela yra toks suraizgytas ir prieštaringas audinys, kad tos pačios savybės sukelia kartėlį, pavydą, neapykantą ir kitas ydas, kuriomis dėkingumas, meilė, pagarba, kurių moteris užsitarnauja, labai dažnai esti sunaikinama.

Kodėl pasenusi moteris taip dažnai apkarsta? Kodėl labai retai uošvė sugyvena su marčia, motina su dukra, sesuo su seserim, duktė su pamote? Besendama, moteris apkarsta todėl, kad jaučia prarandanti savo pranašumą. Ji yra marčios priešas, nes ima apmaudas matyti prieš save būtybę, galinčią kurioje nors srityje, tegul tai bus jaunystė ir grožis, būti pranašesnė už ją.

Moteris pavydi ir nekenčia nepalyginamai stipriau už vyrą. Moteris negali pakęsti pagyrimo kitai moteriai, nors ši ir aukščiau stovėtų savo profesija ar padėtim visuomenėje. Kiekviena moteris turi savo ypatingas priemones iškelti savo pačios pranašumui ir suniekinti pasitikėjimą, susižavėjimą ar gailestį, rodomą kitoms.

Niekinimas, pavydas, įprasti tiek vyrui, tiek moteriai, tačiau pas vyrą jie yra aprėžti asmeninių interesų vyravimo. Vyras pavydi draugui vietos ar ordeno, kurių jis pats geidė; jis nekenčia to, kuris kesinasi į jo nuosavybę, jis keršija tam, kas jį nuskriaudė, tačiau, jeigu favorizuojamas asmuo nerungtyniauja su juo, jis nė kiek nesijaudina ir jam nepavydi. Įpratęs galvoti, jis lengvai pripažįsta, kai neturi asmeninio intereso, kad tas, kuris su juo nekonkuruoja, yra lygiai vertas, kaip ir jis pats, pagarbos ir gero vardo.

Priešingai, moteris nepripažįsta, kad toji, kuri susilaukia daugiau įvertinimo, kad ji tai nusipelnė; ji pavydi visoms ir visko, laimės ir draugų.

Kai moteris jaučiasi esanti pranašesnė kurioje srityje, ji yra rami ir daug mažiau linkusi sukilti prieš kitas. Duoti moteriai, rašo G. L., šiuo atžvilgiu tikro pasitenkinimo, reiškia visuomenei suteikti milžinišką jėgą, kuri glūdi šioje ypatingoje moters ambicijos srityje. Iš kitos pusės, reikalinga ir naudinga iš pat jaunystės vyrui įdiegti supratimą apie šią didžiausią moters ambiciją ir jį pripratinti ją patenkinti arba bent jai neprieštarauti.

Vyrų veiklą skatina protavimas ir interesai, kurie beveik pas visus vienodi. Moterų veiklą, priešingai, skatina vaizduotė, kuri įvairuoja nuo asmens į asmenį, aistra, malonūs ar skausmingi jausmai, kurie irgi skirtingi pas kiekvieną asmenį.

Būdama taip atribota asmenybė, moteris, daug gyviau už vyrą, nori, kad toji asmenybė būtų suprasta, kad ji būtų įvertinta tų, kurie sudaro jos alterocentrizmo ratelį. Moteriai nėra nieko labiau atstumiančio kaip vedybos dėl jos turto ar socialinės padėties arba dėl vertinimo, kad ji gera šeimininkė, gera modistė, rašytoja ar kad moka uždirbti pinigą. Moteris nori būti mylima ne dėl savo pranašumų, ne todėl, kad ji gali, ko

kita moteris negalėtų, bet dėl savo privalumų, jai vienai būdingų, dėl jos paziūrų, galvojimo, veiklos būdo, dėl jos mylejimo, buvimo būdo, dėl jos asmenybės, dėl jos žavėsio. Šitame jausme yra truputis visų žmonių troškimo palikti savo praeinančios būtybės pėdsakus nepraeinančiam pasaulyje.

Moteris, rašo G. L., nebijo mirti, nebijo kentėti, nebijo pasiaukoti: ji bijo mirti nesuprasta jos mylimo žmogaus, nematydama, kad jos asmenybę vertina tie, kuriems ji pasišvenčia. Moteriai mirti nesuprastai, reiškia negauti atpildo už gyvenimo jai suteiktas kančias, tada ji jaučiasi lyg iš viso nebūtų gyvenusi. Moters atribota asmenybė, tas jos noras būti suprastai sudaro nuolatinių tarp jos ir vyro nesusipratimų priežastį. Moteris, kuri dirba visą gyvenimą kad ištobulintų savo asmenybę, kad priartėtų prie jos susidaryto idealo, negali atleisti vyrui, kuris nepastebi tų jos pastangų, neįvertina to jos pasiaukojimo, ir kuris deda į tą patį maišą nuoširdžią ir apsimetėlę, kilnią, santūrią ir ydingą.

Vyras, kuris per visą gyvenimą, pasinėręs į savo darbus, kuris negalvoja nei pats tobulėti, nei pasišvęsti, išskyrus tai, ko iš jo reikalauja įstatymas ir patriotizmas, nesugeba įsigilinti į tą tokią sudėtingą moters asmenybę, jeigu ši jam labai ryškiai to neišaiškina. Iš kitos pusės, tai labai sunku padaryti, ypač jautriai, droviai moteriai, kuri drovisi savo pačios jausmų, savo sentimentalumo. Atskleisti savo pačios jausmus tai atrodo negarbinga, nes kai žmogus daug jaučia, jis esti labai santūrus žodžiuose. Betgi, jeigu šis moters noras būti suprastai ir sukelia nuolatinių nesusipratimų tarp jos ir vyro, jis kartu su grožiu sudaro vieną svarbiausių moters patrauklumų, jos žavėsi. Vyras nesupranta akstinų, moterį skatinančių į veiklą, jis jos santūrumą laiko įgeidžiu, tačiau jį stipriai traukia prie tos paslaptingos ir jam nesuprantamos būtybės.

Todėl santuokoje moteris, nepaisant to, kad ji oficialiai išsižada savo pavardės, savo šeimos, galiausiai į savo orbitą įtraukia savo vyrą ir jam įdiegia savo prisirišimus, savo būdą gyventi ir spręsti, daug labiau nei vyras žmonai sugeba įdiegti savuosius. Toks yra pagrindas, kuriuo moterys, nepaisant savo iš pažiūros žemesnės padėties, visad įstengė kultūringoje visuomenėje laimėti persvarą savo pačių simpatijoms ir sprendimams.

Kartu su tuo, lengvabūdės moterys, rašo G. L., labai plačiai išnaudoja vyrų pamėgimą išskirtinų moterų. Jos dirbtinai pabrėžia savo ypatybes ir jomis giriasi. Jokia moteris nesigiria motiniška meile, išskyrus tą, kuri nesirūpina savo vaikais; jokia moteris nesigiria savo švelnumu, savo jausmingumu, išskyrus banalią, bejausmę; jokia moteris nesigiria savo idealizmu, išskyrus tą, kuri jo neturi; jokia nesirodo sumanesnė, paprastesnė ir praktiškesnė, išskyrus tą, kurios vienintelis tikslas vilioti vyrus, jokia moteris geriau nesugeba įkūnyti tipą tokios, kokios vyras pageidauja, kaip toji, kuri neturi jokios asmenybės. Juo labiau moteris yra banali ir mažiau išgyvenanti, juo labiau vyrų akivaizdoje ji vaidina originalią ir labai jautrią; kiek įmanydama, ji pabrėžia savo jausmus, savo polinkius, savo judėsius, taip kad sudarytų vyrui įspūdį jos nepaprasto ypatingumo. Šie perdėjimai, nepatinka moterims, sugebančioms atskirti gudrybę nuo tikrovės. Priešingai, jie labai patinka vyrams, nes jie nelabai susivokdami, yra reikalingi ryškiai pabrėžiamų ypatybių, kad galėtų tikėti tokius jausmus esant. Jie labai lengvai pasiduoda galantiškų, bet banalių moterų apžavams. Šios gi išnaudoja tą savo įtaką ir juos priverčia pridaryti didžiausių kvailysčių.

Štai kodėl inteligentiškų moterų įtaka daug mažiau pasaulyje jaučiama nei vulgarių ir paprastų. Štai viena priežasčių dėl ko švelni, jautri, kukli, atsidavusi moteris, protinga, išmintinga moteris rečiau tesutinkama, tuo tarpu kai vyrai nuolat kiekvienam žingsnyje susiduria su tuščiomis moterimis.

Kad išmintingų moterų atrodo nedaug, rašo G. L., taip yra todėl, kad vyrai jų neieško arba teisingiau, kad tokios moterys jų nežavi, tuo tarpu kai jie labai žavisi tomis, kurios supila kalnus iš savo jausmų atspalvių. Kad vyrai labiau domėtusi ne banaliom moterim, daugiausia pareina nuo pačių moterų sugebėjimo juos apšviesti ir išaiškinti moterų vidinę santvarką.

———

Rašant šį straipsnį naudotasi žinomos italų sociologės ir istorikės **Gina Lombroso** plačiam pasaulyje išgarsėjusia knyga: "L'Anima della donna" (Moters siela) Zanichelli, Bologna, 1957. P. G.

M. K. ČIURLIONIS ILIUSTRACIJA

J. TULYTĖ-JANULIENĖ

"DVYLIKA BROLIŲ

JUODVARNIAIS SKRAIDANČIŲ"

(kilimas — mišri technika)

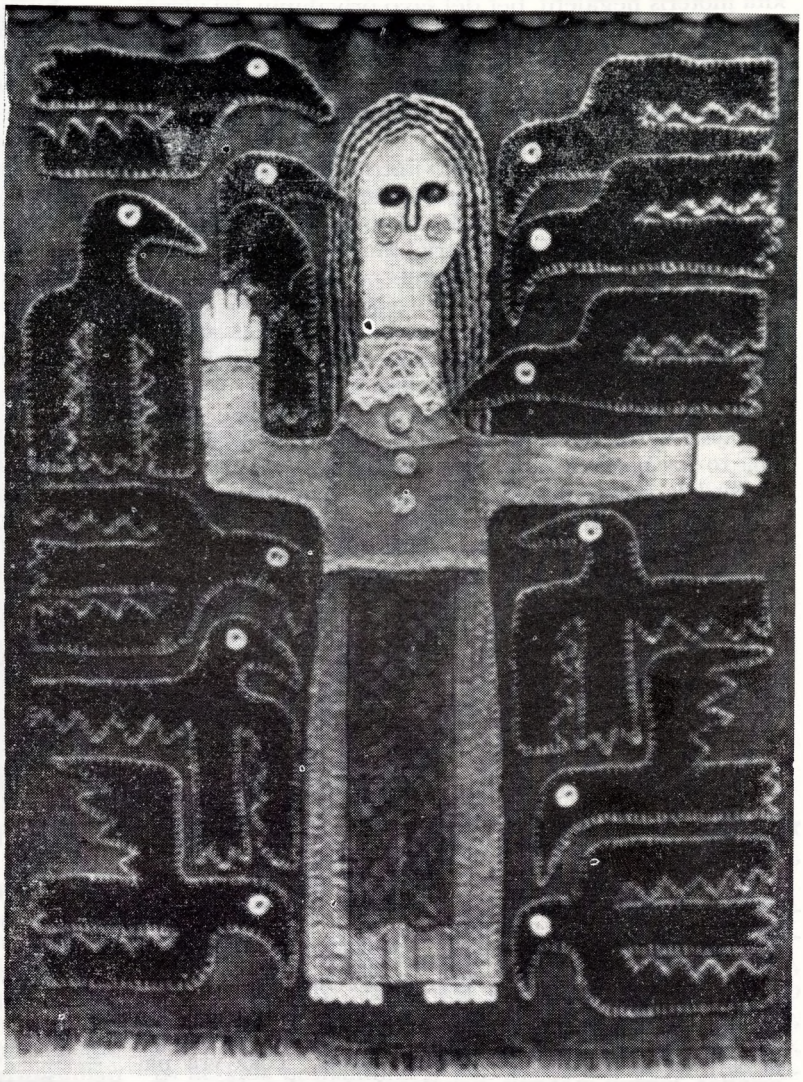

KALBA, JOS REIKŠMĖ IR VAIKAS

D. PETRUTYTĖ

Be kalbos žmogus būtų bejėgis

Šalia kitų kūdikio vystymosi aspektų, apie kuriuos jau esame kalbėję anksčiau, kalbos vystymosi eiga ir palaipsniškumas užima labai svarbią vietą kūdikio plėtroje, nes kitaip neįmanu būtų suprasti kalbos ryšio su visuomeniniu gyvenimu, su kultūros plėtra ir su civilizacijos bei technikos kilimu.

Kalba yra toji "magiškoji jėga", kuri ne tik suburia žmones į grupes, suskirstydama juos tautomis, bet, svarbiausia, išskiria juos iš kitų gyvųjų padarų tarpo. Be kalbos neįmanomas būtų organizuotas aplinkos perkeitimas arba, kitais žodžiais tariant, civilizacinė pažanga.

Žmogaus kūdikio gyvenimas nėra, kaip gyvulių, pajungtas instinktui, kuris ne tik pažaboja, bet sustabdo bet kokią pažangą. Pvzd., kas iš mūsų. stovėdamas prie kūdikio lopšio, galėtų pasakyti: kas iš šito kūdikio užaugs? ką jis gyvenime darys? koks bus jo stotas ir eisena? koks bus jo balso tembras? Niekas to negali įspėti ir negalės.

Tačiau žiūrėdami į bet kokios klasės naujagimį gyvuliuką, labai tiksliai ir be mažiausio apsirikimo, galėsime nusakyti: kas iš jo užaugs, ką jis gyvenime darys ir ko niekuomet nedarys, kur ir kaip jis gyvens, ar jis bus pavojingas, piktas ar taikus, ramus gyvulys, ar jis bus vikrus ar nerangus ir pagaliau, padaryti, nedaug ką jis nuveiktų. Gyvenimo tobulinimui, aplinkos gerinimui, visuomeninių santykių be jokio vargo, atspėsime kokius garsus jis išduos.

Žmogus be kalbos nedaug ką gyvenime galėtų palaikymui nepakanka vien mąstymo galios. Nežiūrint, kaip išmintingas ir sumanus bebūtų žmogus, be kalbos ne daug ką jis pasiektų.

Kalba yra, tartum, įrankis ar priemonė bendruomeniniam vieningumui palaikyti, visuomeniniams santykiams plėsti ir koordinuoti. Norėdami bet kokį sumanymą įvykdyti ar jį įgyvendinti, žmonės privalo pirma susitarti dėl daugelio dalykų ir tam yra reikalinga kalba. Marija Montessori yra tos nuomonės, kad žmogaus kalba plėtojasi kartu su jo mintimi.

Kalba — viršgamtinis reiškinys

Nors kalba ir labai svarbus dalykas žmonių gyvenime, tačiau žmogaus vaiko, kaip kitus gyvulių jauniklius, Apvaizda nėra apdovanojusi kalba. Vos gimęs šuniukas, kad ir labai silpnu balseliu, jau loja, kačiukas — miaukia. ėriukas — bliauna, kumeliukas — žvengia ir t.t. O ką daro kūdikis? Jis verkia. Ir ilgą laiką — kelis mėnesius — jis neišduoda jokio garso, kuris būtų bent šiek tiek panašus į žmogaus kalbą. Iš to galima spręsti, kad kalba yra ne gamtiškas reiškinys, o viršgamtinis — labai sumanus ir sudėtingas žmogaus proto padarinys.

Dabar kyla klausimas, kaip žmogus įsigyja arba pasisavina kalbą? Vėlesnieji mokslo tyrinėjimai rodo, kad vaikas yra tasai, kuris pasisavina kalbą iš aplinkos. Tačiau šitas, kad ir labai svarbus dalykas, dar nėra susilaukęs reikalingo dėmesio iš tėvų pusės. Gal būt, tai yra viena iš daugelio priežasčių: kodėl šiandien taip daug vaikų turi kalbos trūkumų ir kodėl lietuvių tėvų vaikai pradeda kalbėti angliškai, o ne lietuviškai.

Bendrai paėmus, ne vaikai yra kalti dėl vis dažniau pasitaikančių kalbinių trūkumų. Dėl to mes patys esame kalti, nes permažai domimės ir permažai žinome kaip vaikai pasisavina kalbą ir kokios sąlygos yra reikalingos normaliam kalbos pasisavinimui.

Kalba — tai muzika

Kalbos pasisavinimo ar išmokimo vyksmas yra gana ilgas ir labai sudėtingas. Kūdikiai, pirm negu pradeda kalbėti, pereina daugelį kalbos plėtros stadijų.

Pačioj pradžioj kūdikiai dažniausiai stengiasi įsižiūrėti ir pasisavinti mūsų judesius, veiksmus, o jau ypatingai veido išraišką, kuri paprastai lydi mūsų žodžius ir kalbas. Iš to jau galime atspėti kodėl yra svarbu, kalbant vaikų akivaizdoje, mūsų kalbos tonas, mūsų veido išraiška, ramūs ir grakštūs judesiai bei veiksmai. Stebėdami mažus kūdikius, lengvai įsitikinsime, kaip jie jautriai atsiliepia į suaugusiųjų kalbas. Ramus, nuotaikingas suaugusiųjų kalbėjimasis gerai ir raminančiai veikia kūdikį. "Jis jam yra, tartum, gražiausia muzika", sako Montessori. Tai žinodami, padėkime kūdikiui kalbos pasisavinimo vyksme, padėdami jį tokioj padėtyje, kad jis ne tik girdėtų, bet ir matytų kalbančiuosius.

Garsios, triukšmingos kalbos, o ypač barniai iššaukia kūdikiuose ir vaikuose neigiamas reakcijas. Pradžioj kūdikis pradeda tik nerimauti, nervingai spurdėti, skausmingai kraipydamas veidelio raumenis, o vėliau prapliumpa graudžiu verksmu. Jeigu triukšmavimas ar barniai nesiliauja, tai kūdikio verksmas gali virsti sunkiai numaldomu klyksmu.

Tokiu atveju nedarykime šios įprastinės klaidos — nebėkime raminti verkiančio kūdikio, patys būdami susinervinę, pikti ir vis dar tebesibardami. Kūdikis, pamatęs iš arti mūsų piktą veidą, dar labiau išsigąs ir dar baisiau ims klykti, o mes savo įtūžime pradėsime jį piktai barti, nervingai prikaišiodami, kad, girdi, jis bereikalo cirpiąs. Atsitinka, kad po tokio stipraus pergyvenimo, kūdikis nustoja domėjęsis kalba, kalbos garsais.

Ką praktiškai tokiu atveju daryti? Vaidams kilus ir kūdikiui parodžius nepasitenkinimą nereikia bėgti kūdikio raminti ir liūliuoti, bet susigriebus nustoti tarp savęs vaidytis. Iš meilės savo kūdikiui susivaldykime, jei nepradėdami linksmai kalbėtis, tai bandykime bent niūniuoti ir pamatysime kaip kūdikis greit nusiramins.

Po šio mažo nukrypimo į šalį vėl grįžkime prie kūdikio kalbos plėtojimosi.

Mokykimės iš vaikų, kaip kalbėti su vaikais

Pirmieji kalbos garsai, kurie išsiveržia iš kūdikio burnytės pirmiausia yra labiau panašūs į cypimą, unkštimą ar gargaliavimą, kurie susiformuoja gana giliai gerklėje. Šitie pirmieji kūdikio garsai dar neturi jokio panašumo į žmogaus kalbos garsus.

Tačiau palaipsniui balso formavimasis tobulėja, garsai gerėja. Ir taip ateina diena, kai kūdikis pajėgia ištarti net visą skiemenį: da-da-da arba te-te-te. Sudarydami pirmuosius skiemenis, visi kūdikiai naudoja liežuvį ir gomurio vidurį. Dėl tos priežasties ir pirmasis žodis, kurį vaikai pradeda tarti, yra tete, o ne "mama". Sugebėjimas panaudoti lūpas kalbos garsams ištarti yra pats vėliausias veiksmas.

Laimingi tie kūdikiai, kurie turi truputį vyresnius broliukus ar sesutes. Jiems žymiai lengviau sekasi savo sąmonėje išrūšiuoti garsus, skiemenis ir žodžius. Sunkiau yra vienturčiams. Pagrindinė priežastis yra šioji: vaikų kalbos temos yra paprastos, nesudėtingos, konkrečios, kur nuolat kartojami vis tie patys žodžiai. Todėl labai greit ir lengvai jaunesnysis pasisavina tam tikrus žodžius.

Vaikas, kuris girdi tik suaugusiųjų kalbas, dažnokai turi nemaža vargo kol įsisavina kalbą ir tam tikrus kasdieninio gyvenimo žodžius, kadangi suaugusiųjų kalba yra labai įvairi, abstrakti ir beveik nesikartojanti. Todėl neprošalį būtų pasidomėti vaikų kalba ir iš jų pasimokyti, kaip kalbėti su pradedančiais.

Motinos šnekumas ir vaiko kalba

Vaikas, kuriam lemta girdėti tik suaugusiųjų kalbas, dažnokai turi nemaža sunkumų, kol pagauna, kol įsisavina kalbą ir tam tikrus kasdieninio gyvenimo žodžius, nes suaugsiųjų kalba yra labai įvairi, nesikartojanti ir abstrakti.

Antra nemaža kliūtis kalbos pasisavinime, šių dienų sąlygose, tai girdėjimas *iš karto* dviejų kalbų, dar neapvaldžius vienos. Šiandien dažnai pasitaiko, kad vaikas nekalba nei lietuviškai, nei angliškai, o švebeldžioja kažkokiu tarpiniu garsų mišiniu. Todėl būtų gera, kad vaikas bent iki 3 m. amžiaus tegirdėtų tik gryną savo motinos kalbą. Kai tik vaikas apvaldo pagrindinius kalbos garsus, tada nebėra reikalo vengti ir kitos kalbos, nes kalbiniai organai jau yra pajėgūs išskirti ir pagauti kitos kalbos garsus.

Vienturtis vaikas gali pradėti anksti taisyklingai ir aiškiai kalbėti, su ta sąlyga, jei motina jam padės. Pagalba yra labai paprasta ir nesudėtinga: motina turi nuolat kalbėti su kūdikiu. Tur būt, dėl tos priežasties moterys iš prigimties yra daug šnekesnės, negu vyrai. Šis moteriškumo bruožas yra labai išmintinga gamtos dovana iš atžvilgio į kūdikio kalbos formavimąsi. Šią dovaną moteris — motina turėtų apsčiai naudoti su savo kūdikiais ir vaikais, o ne tuščioms kalboms ar žalingoms apkalboms.

Motinos kalba į savo kūdikį turi būti paprasta. Tai nuolatinis kartojimas tų pačių žodžių tampriai juos jungiant su konkrečiais daiktais ir veiksmais, kuriuos vaikas gali matyti. Normalioje kūdikio kalbos plėtroje labai svarbų ir lemiantį vaidmenį vaidina glaudus ryšys tarp akies ir ausies, t.y., klausos ir regėjimo arba vaizdo ir garso.

Mielosios mamytės, kalbėkite ir nepaliaukite, kai kūdikis nemiega. Kalbėkite jį maitindamos, jį vystydamos, jį prausdamos, ii migdydamos. Meilė savam kūdikiui teatveria jūsų lūpas žodžių srautui, švelniai besiveržiančiam iš karštai mylinčios širdies.

KASTILIJOS ŠIRDIS

A. P. K.

Driekdamas tamsią dūmų juostą, garvežys pajuda iš Madrido stoties. Pro vagono langus slenka vienas paskui kitą vaizdai: triukšmingų gatvių, ramių priemiesčio vilų, sodų, kol pagaliau visas horizontas užsipildo monotoniškomis, pušimis apaugusiomis, kalvomis. Kampuose snaudžia į sienas atsirėmę ispanai, kurių snaudulį kartais nutraukia, kelionės ir nuobodulio isvarginti, amerikoniški turistai savo garsiomis pastabomis. Iš lėto traukinys pradeda kopti į kalnus aukštyn, kur pažiūri visur uola, net pušų nebematyti, tik vietomis auga krūmokšniai. Mažos stotelės keičiasi viena po kitos, su jomis keičiasi ir keleivių veidai. Palaipsniui išnyksta visi "svetimieji" ir jų vietas užpildo "los castellanos" (kastiliečiai), kurie savo gyvenimo užgrūdytais, vėjo išvagotais veidais ir nejudriaiskresnais kūnais primena, iš tos sunkios ir nykios uolenų aplinkos, iškaltas akmenines figūras. Oras darosi vėsesnis ir tolumoje jau matyti šalčiausio ir arčiausia prie dangaus esančio Ispanijos miesto, Avilos, garsiosios sienos. Tos sienos, kurios jau nuo romėnų laikų daug kartų griuvo ir vėl buvo atstatytos, kurios per amžius saugojo Kastilijos provincijos širdį nuo bėgančio laiko progreso.

Traukiniui sustojus iš stoties pasipila minios žmonių. Daugumas jų patraukia pėsčiomis į už mylios esantį miestą. Kurie priklauso prie aukštesnės gyvenimo lygio kategorijos išgraibo esamus "taxi", likusieji turi tenkintis paprastesne susisiekimo priemone vadinama autobusais, talpinančiais dvigubai daugiau negu telpa ir net gyvą bagažą. Autobuse tuojau paaiškėja konduktoriaus galia, nes tik nuskambėjus žodžiui "hotel" ir nepajunti, kaip pradedi lėkti siauromis gatvelėmis, kaip visi sprunka į tarpdurius, kad nebūtų užkliudyti, kaip pasiekęs tikslą konduktorius susirenka užtarnautus pestus ir kaip autobusas palydimas praeivių grūmojimų ir keiksmų grįžta į savo tikrą kelią... Visa tai įvyksta žaibo greitumu, jog atrodo, kad būtum važiavęs ne vieša susisiekimo priemone, bet lenktynių automobiliu.

Sakoma, kad pažinti Kastiliją nereikia išeiti už Avilos sienų, nes ji yra kastiliškiausia iš visos provincijos, čia yra koncentruota visa jos esencija, čia gali ją rasti viduramžišką, mistiškai paslaptingą ir pilną netikėtumų. Tą patį galima pasakyti ir apie viešbutį, prie kurio atveža autobusas. Jis pilnai atatinka aplinkos dvasiai savo šaltai niuriais mūrais ir spartietiškai įrengtais kambariais. Tik išėjus į balkoną atsiveria visai kitas pasaulis, tai fantastiškas vaizdas į katedros aikštę, tai lyg viduramžiškas teatras. Sekanti staigmena, kai (dėl aukštumos) dešimtą valandą vakare išjungiamas vanduo visame mieste, o kadangi vakarienė pradedama servuoti irgi tuo pačiu laiku, tai gaunasi tam tikri nesuderinimai. Bet tai dar ne viskas. Labai galimas dalykas, kad gerokai po vidurnakčio išgirsi pui-

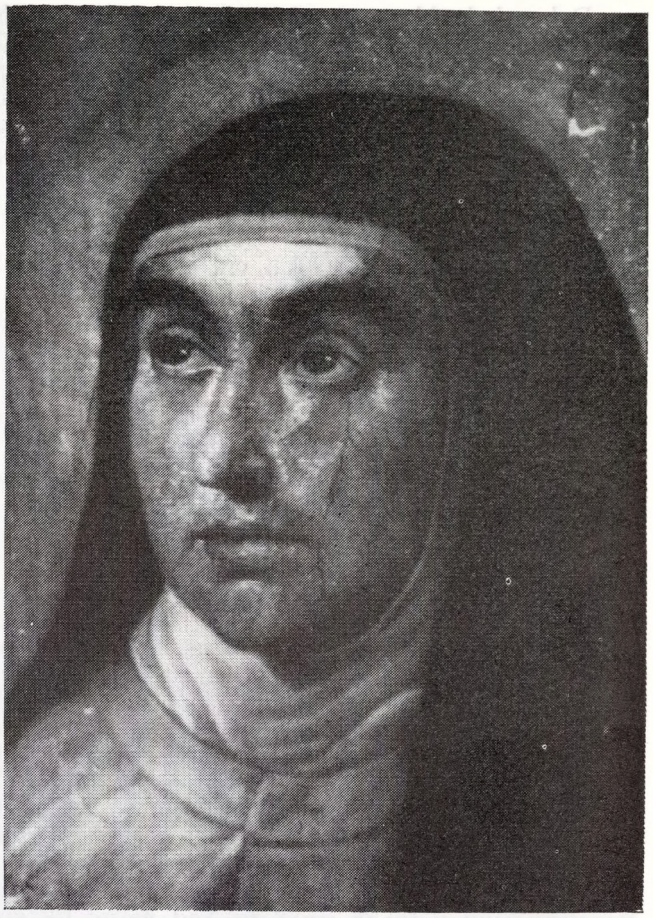

SANTA TERESA DE JESUS
(16 amž. nežinomo dailininko kūrinys)

☆ ☆
☆

AVILOS MIESTO DIDIEJI VARTAI

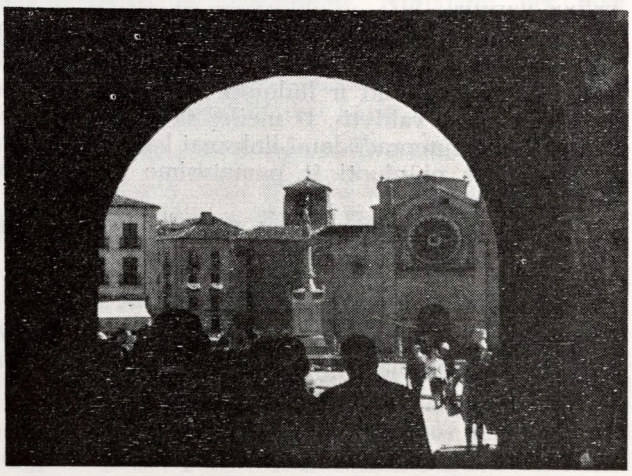

kiausią keliaujančių studentų-trubadūrų serenadų koncertą, kuris vyksta prie katedros fontanų. Ir taip gotikinė dekoracija, gitarų garsai ir romantiški dainininkai valandėlei nukelia į praėjusius laikus... tik prožektoriai apšviečiantieji katedrą ir turistiškas nuovargis primena dvidešimtojo amžiaus tikrovę.

Ryto saulė rausvai nudažo visus bokštus, bokštelius ir sienas, kurios, kaip vingiuotas siūlas, išsidriekęs tarp kalvų, apjuosęs laiko visą miestą. Į ganyklas eina būriai avių pamūriais betraukinėdamos žolę. Pro vartus į miestą skuba visokio plauko ir dydžio asilėliai. Jie neša netik duoną, pieną, bet ir senjorą su senjorita. Jie kantriai stovi tarp dviračių ir automobilių "parkinimo" aikštėse ir taip pat džiaugsmingai pasveikina kiekvieną turistą pavaišinusį juos cukraus gabalėliu. Avilą, tiesiog būtų galima pavadinti asilų miestu, — jų visur pilna. Gatvėse žmonių nedaug, kiek didesnis susibūrimas vyksta prie pagrindinės miesto aikštės, kur, užsidėjęs baltą tropikinį šalmą, policininkas tvarko asilų judėjimą, nurodydamas ėjimo kryptį. Prie bažnyčių mūrų susėdę snaudžia seniai ir jų sustingusios figūros niekuo nesiskiria nuo sienose įmūrytų sarkofaginių skulptūrų; į juos gerai įsižiūrėjus negalėtum pasakyti ar jie čia sėdi valandą ar šimtus metų. Moterys apsigaubusios juodomis skaromis eina į bažnyčias ir dingsta tarp daugybės statulų ir žvakių, tik kur ne kur tamsoje sužvilga kastiliškos akys. Šitą monotonišką ramybę kartais sudrumsčia iš Madrido atvažiavęs autobusas su turistais, kurie žvilgterėję į garsiuosius mūrus vyksta toliau ir vietinis gyvenimas vėl eina įprastine vaga.

Avilos kasdienybėje didelės reikšmės turi ir miesto sienos, kuriose yra tik devyneri vartai. Taip visas gyvenimas čia formavosi per amžius lyg už uždaru durų. Avila yra garsi savo meno išdirbiniais: audiniais, metalo papuošalais, knygų odos įrišimu, bet to darant nepamatysi, nors gali justi, kad kažkas vyksta. Kaip viduramžiais, taip ir dabar, darbas vyksta mažame ratelyje ir paslaptai, mainų prekybos dvasioje, kur meistrai savo paslaptis perduoda iš kartos į kartą.

Vidudienyje, jau ir šiaip nelabai pilnos, gatvės visai ištuštėja. Tada geriausiai galima pajusti, kaip Avila buvo išbujojusi ir išsiplėtusi savo puikiais pastatais, rūmais, vienuolynais, bažnyčiomis ir kaip dabar tarytum susitraukė, sumažėjo palikdama stūksoti griuvėsius ir tuščius plotus. Vakarop gyvenimas vėl pamažu atgyja, žmonės išeina į gatves, kavinės ir restoranai prisipildo, bet visdėlto ir šis žmonių judėjimas turi kažką kastiliškai šalto, ko negalima prilyginti gyvybingom kataloniškom ar andaluziškom miniom.

Ispanijos negalima įsivaizduoti be dviejų garsiausių žmonių: Don Kichoto iš La Manchos ir šv. Teresės iš Avilos. Šios dvi asmenybės turi savyje daug bendro, nes jų abiejų tikslas buvo naikinti pasaulyje blogį. Jei Don Kichotas visus savo žygius atliko sukurtas rašytojo vaizduotės, tai šv. Teresės tikro gyvenimo paminklų yra pilna Avila. Gimusi turtingoje aviliečių šeimoje 1515 m., kaip Teresa de Cepeda y Ahumada (vietinių trumpai vadinama Santa), ji priklauso prie to mažo skaičiaus moterų, kurias galima pavadinti genijais. Jos garbei, rudenį spalio mėn., nuo 8 iki 15 d., Aviloje vyksta fiesta, kuri yra labai iškilmingai švenčiama.

Kelias dienas prieš šventę miestas pradeda pilnėti. Judėjimas gatvėse padvigubėja, asilų ir automobilių skaičius susilygina, iš arti ir toli suvažiuoja ispaniški lankytojai. Prie miesto sienų įsitaiso įvairūs balaganai,

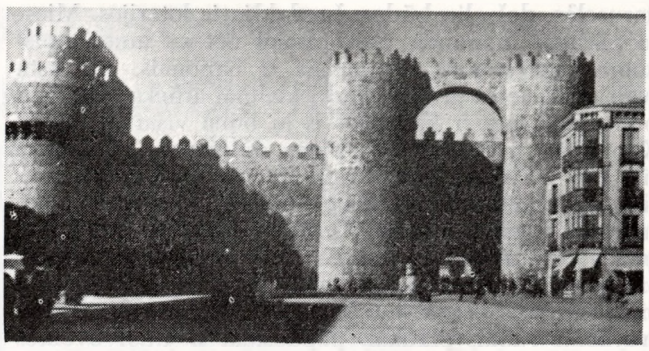

ŠV. TERESĖS AIKŠTĖ

KELIONĖ Į TURGŲ

OLĖ!

karuselės, dešrelių būdos, šaudyklės ir loterijos. Miesto aikštėse atsiranda prekiautojai net su amerikoniškomis cigaretėmis, blizgučiais ir balionais. Atvyksta įvairios varietės grupės, kurių klaunai atlieka komiškas bulių kautynes ir kaikurios iš jų būna visai neblogos. Kepyklose ir cukrainėse vyksta didžiausias darbymetis, kur yra gaminami įvairūs gardumynai Santos baliui, didžiausiam socialiniam įvykiui. Vieni iš žinomiausių skanėstų yra šv. Teresės saldainiai (vad. "yemas"), tai trynio ir cukraus mišinys, kurių porą suvalgęs būsi sotus visą dieną... Procesijai yra paruošiama ir šv. Teresės statula, kuri stovi bažnyčioje (sutvarkomi rūbai, plaukai, papuošalai ir t.t.). Šventės išvakarėse ji yra nešiojama gatvėse palydima būrio moterų. Kadangi dienos metu esanti 80 laipsnių temperatūra vakare nukrenta žemiau 30, tai procesijos tempas būna labai greitas ir ne procesiškas. Visas miestas yra papuošiamas, langai, durys, vartai ir balkonai apkabinėjami vėliavomis, kilimais, vainikais ir gėlėmis.

Jau nuo ankstyvo ryto katedros aikštėje pradeda rikiuotis kariuomenės daliniai. Kadangi ispaniškos procesijos supratimas yra kitoks negu mūsų, tai nereikia stebėtis, kad jose paprastai dalyvauja įvairios karnavalinės figūros, vadinamos "gigantes y cabezudos" (gigantai vaizduoja penkis pasaulio kontinentus, cabezudos — vietinių kaimiečių pora). Jie paprastai yra lydimi dūdelės ir būbnelio muzikos ir daugybės vaikų. Visos miesto gatvės, kuriomis eis procesija jau seniai pilnos. Minia sujuda, nes eisena jau artinasi. Iš tolo matyti beslenkančios gigantų galvos, organizacijų vėliavos, už jų seka mokyklų mokiniai, įvairios organizacijos ir kiti. Kam nepavyksta prisigrūsti arčiau, tie bando palypėti ant tvoru ar medžių, nes jau matyti pagrindinė procesijos figūra — šv. Teresės statula aprengta brangiais rūbais, su aukso karūna, paskendusi gėlėse ir žvakėse. Ore maišosi balsai giedančiųjų, minia klaupiasi laiminančiam vyskupui, kuris eina tuoj už statulos, apsuptas dvasiškių, aukštų kariuomenės ir falangos pareigūnų. Už jų žingsniuoja paradiniu žingsniu kariuomenės daliniai palydimi dūdų orkestro. Procesijai pasibaigus visi skuba į šv. Teresės aikštę, kur programa vyksta toliau. Specialiai atsiųstas amerikonų aviacijos orkestras linksmina minias. Triukšmas nustelbia muzikantus ir dainininką, tik užgrojus ispaniška pasedoblę visų simpatijos nukrypsta į orkestro pusę. Po koncerto žmonės pasipila į gatvę ir policininkas su tropišku šalmu turi tiek darbo, jog į pagalbą pasikviečia porą kolegų.

Vakare prasideda pati svarbiausia fiestos dalis, tai bulių kautynės. Gerą valandą prieš pradžią žmonės susirenka į areną ir užima vietas. Nors visi bilietai seniai

išparduoti, bet pas spekuliantus jų visada atsiranda, aišku už gerą kainą. Avilos arenos negalima lyginti su Madrido ar panašiomis arenomis, bet Avilos arena turi savo privalumų ko neturi nei Madridas, nei jam panašios. O privalumas yra tas, kad čia viskas vyksta arti, visą eigą galima matyti detalėse, pav. kaip buliui į sprandą suvaroma ietis ir panašiai, tik reikia saugotis, kad pats negautum su kotu per galvą. Jei buliai būna prasti (matadorai irgi), tai minia pakelia didžiausią triukšmą, kad net organizatoriai išeina raminti. Ir vargas užsieniečiui papuolusiam tarp dviejų "aficijonadų"... Besiskirstanti minia atrodo apsivylusi ir apgauta, tik debiutuojančių matadorų "noviladų" šeimų moteriškos atstovės spinduliuoja laime ir išdidumu.

Triukšmas vėl pripildo gatves ir aikštes, minios eina kažkokiu užburtu ratu, iš kurio tiesiog neįmanoma ištrūkti. Virš miesto bokštų ir bokštelių iškyla faierverkai, nuostabiausiomis spalvomis apšviesdami viduramžių siluetus, visos linksmybės eina pilnu tempu ir taip yra švenčiama iki vėlyvos nakties, o gal ir iki ryto.

Po šventės Avila sugrįžta vėl į savo normalias gyvenimo vėžes. Balaganai išvažiuoja, gatvės ištuštėja ir šalmuotas policininkas pats vienas susitvarko su visu asilų judėjimu. Seniai vėl snaudžia prie bažnyčių mūrų ir pravažiuojantieji amerikiečiai turistai stebi miesto sienų didingumą. Ir taip kaip ir kiekvieną rytą vėl traukia būriai avių pamūriais pešiodamos žole ir asileliai skuba į miestą..., bet sakoma, kad Avilą reikia pamatyti žiemą, apsnigtą sniegu, naktį, mėnulio šviesoje, tada ji pasirodo visame savo pasakiškame grožyje...

ŠV. TERESĖS STATULA

NEŠAMA PROCESIJOJE

SVETIMŲ KALBŲ DĖSTYMAS KANADOS VIDURINĖSE MOKYKLOSE

ELENA KRIKŠČIŪNIENĖ

Kanadoje, paskutinio dešimtmečio bėgyje reikalaujama iš mokytojų naudoti "tiesioginį metodą" svetimai kalbai dėstyti, tai reiškia, kad pamokos turi būti pravedamos svetima kalba. Nežiūrint to, kalbų mokymas iki neperseniausiai rėmėsi senoviškais gramatikos ir vertimų pagrindais. Egzaminai, kurie čia laikomi tris kartus metuose, surašomi pačių mokytojų, besiremiant įvairiomis gramatikos taisyklėmis. Pagrindinę jų dalį sudaro vertimai iš gimtosios (anglų) kalbos į svetimą. Gale egzamino paprastai duodama "sight" ar anksčiau nematyta istorija, kurią perskaitę mokiniai turi įrodyti jos supratimą, atsakydami svetima ar kaikuriais atvejais anglų kalba į patiektus klausimus. Paprastai tas apsakymėlis parenkamas jumoristinio pobūdžio, egzaminų nuotaikai pataisyti.

Pradedant nuo vienuoliktos klasės maždaug pusė laiko skiriama taip vadinamiem "autoriam". Parenkamas vadovėlis, talpinąs trumpus modernių ar senesnių laikų rašytojų apsakymėlius ar jų ištraukas. Reikalaujama, kad mokiniai juos labai nuodugniai žinotų ir galėtų per egzaminus gramatiškai taisyklinga kalba atsakyti į klausimus. Kiekviena klaidelė mažina pažymį. Iki pereitų metų tryliktoje klasėj buvo dėstoma švietimo vadybos parinktas vienas žinomo rašytojo veikalas, ar kelios į vieną vadovėlį telpančios apysakos. Kadangi gale metų mokinio laukė valdžios egzaminai ir kiekvieno mokytojo ir mokyklos reputaciia dalinai priklausė nuo to kaip ir koks nuošimtis mokinių juos išlaikys, per visus mokslo metus buvo jaučiamas spaudimas nuo "viršūnių" iki vargšo mokinio. Mokinys turėjo praktiškai visą knygą mokėti mintinai ir žinoti kiekvieną žodį bei sakinio konstrukciją, kad gautų patenkinama pažymį. Taigi tryliktoj klasėj nuo pradžios iki galo metų buvo jaučiamas "kalimas".

Mokiniai, baigę trylikta klasę, svetimos literatūros beveik nepažinoio, susipažindavo su ja tik pateke universitetan. Iš universitetų pusės dažnai buvo nusiskundžiama sąryšių stoka tarp viduriniu ir aukštųjų mokslų. Mokiniai ateidavo į universitetą žinodami perdaug taisyklių, bet neišmokę galvoti.

Pastaruoju metu Kanadoje, kiek anksčiau JAV ir Anglijoj svetimų kalbu dėstytojai susidūrė su visai naujais mokymo metodais. Karo metu JAV bei Anglijai iškilo būtinas reikalas išmokyti kariuomenės bei civilinės valdžios administratorius kalbėti svetimom kalbom. Pokario metu švietimo istaigos pradėjo kelti klausimą ar mokyklos ir universitetai nebuvo atsilikę nuo šių dienu praktinių reikalavimu. Buvo bandoma pritaikyti technikos priemones. Anglijoje kalbų laboratorijos buvo panaudotos greitam rusų kalbos išmokimui, vėliau buvo sudarytos laboratorijom pritaikytos programos prancūzu ir vokiečiu kalbom. Egzaminai rėmėsi ne vertimais, bet atpažinimo pratimais, bei žodiniu kalbos vartojimu. Besiruošiantiem į universitetą, sudaryti skirtingi egzaminai, kuriais reikalaujama šalia praktiško kalbos naudojimo įrodyti platesni literatūros ir svetimo krašto papročių, geografijos bei kultūros pažinimą.

Kanadoje pradėta taip pat pabrėžti kalbos išmokimą žodžiu. Prancūzų kalba įvesta Ontario pradinėse mokyklose. Mokiniai mokomi svetimos kalbos pirmiausiai klausytis, vėliau kalbėti, po to skaityti ir tik galutinai rašyti. Sudarytos programos taip vadinamo konstruktyvaus metodo, jos mokyti bandoma įvairių konstrukcijų kartojimu, pakeičiant kurį nors žodį, pavyzdžiui veiksmažodį ar įvardį, kitu. Gramatikos terminai visai neminimi. Aštuntame skyriuje vaikai jau supažindinami su skaitymu. Gavę tokią pradžią pradinėje mokykloje, mokiniai ateina į vidurinę mokyklą jau galėdami suprasti kas jiems svetima kalba sakoma ir susiduria su rašymo problema. Pradedant šiais mokslo metais devito skyriaus programa taip vadinamas "trečiasis laipsnis" yra tęsinys pirmųjų dviejų, išeitų pradžios mokyklose. Laikiną sunkumą sudaro tas, kad ne visos mokyklos prancūzų kalbos dėstymą pradėjo vienu metu ir ne visi atėję į gimnazijas mokiniai yra išėję pirmuosius du laipsnius.

Šiuo metu vadovėliai, pagrįsti senuoju metodu dar naudojami dešimtoj, vienuoliktoj kai kur ir dvyliktoj klasėse. Tryliktoj klasėj pakeitimai padaryti žymiai anksčiau. Jau eilė metų kaip tryliktoj, o nuo pereitų metu ir dvyliktoj klasėse įvesti egzaminai žodžiu. "Autorių" dėstyme taip pat daug kas pasikeitė. Visų pirma vietoj vieno autoriaus mokiniai prancūzų kalboje supažindinami su trim ar keturiais rašytojais, vokiečių kalboje su moderniaja pokario laikų literatūra. Pradėtas kreipti didelis dėmesys į literatūrinį kūrinio nagrinėjimą. Egzaminų klausimai reikalauja ilgų atsakymų, įrodančių mokinio sugebėjimą galvoti ir tinkamai išsireikšti. Duodama rašyti ilgesnė kompozicija, kuri vertinama pagal stilių, naudojamą žodyną, originalumą.

Literatūros dėstymo metodai

Baigiamųjų valdžios egzaminų panaikinimas tryliktoj klasėje, atidarė mokytojui duris į savarankišką dėstymo meną. Šiuo metu mokytojas, ar bent taip vadinamas "Department Head" turi teisę savo nuožiūra pasirinkti tekstus, nustatyti savo programą. Tinkamas autoriaus parinkimas turi nepaprastos svarbos, nuo jo didele dalimi pareina natūralus klasės dėmesys, be kurio jokis dėstymas neįmanomas. Didžiausios žalos mokiniam daro netinkami vadovėliai, besiremią neįdomiais, mokinio mentalitetui neatitinkančiais tekstais. Nieko nėra blogiau kaip nagrinėti nieko mokiniui neduodanti dalyką. Žinoma, geras mokytojas sugebės ir nuobodžiausią tekstą padaryti pakenčiamu, o blogas gal nė įdomiausio nepajėgs tinkamai perduoti, bet gi knygos parinkimas turi tikrai daug reikšmės. Pavyzdžiui dvyliktos klasės lygyje studijuojamas prancūzu lakūno Antoine de Saint-Exupery "Mažasis Princas", iliustruotas paties autoriaus piešiniais. Sunku atrasti mokinį, kuris liktų ta knyga nesusižavėjes. Autorius paprasta, bet neparastai gražia kalba sukuria poetiškai-mistišką atmosferą. Jis rašas vaikams, nes suaugusieji niekuomet jo nesuprastų, kadangi jie neturi vaizduotės. Jis sako ta ne tiesiogiai, bet vaizdais. Pavyzdžiui, būdamas mažas iis bandęs paišyti smaugli, virškinantį prarytą dramblį, bet kai iis tą piešini parodęs suaugusiems, visi manę, kad tai tik kepurė ir taip autorius liko atbaidytas nuo menininko karieros. Tarpės lakūnu, katastrofos ištiktas, iis turėjes nusileisti Afrikoi, kur dykumoj sutiko auksinės, kviečių spalvos plaukais

V. PAZUKAITĖ

PALANGA

(guašas)

princą, nusileidusį iš kitos planetos. Šis paliko savo žvaigždę, nes norėjo pažinti visatą ir pabėgti nuo gražios bet labai koketiškos ir tuščios gėlės kaprizų. Aplankęs daugelį planetų ir sutikęs įvairių charakterių, mažasis princas, pasinaudojęs laukinių paukščių migracija, pakliuvo į žemę ir buvo nustebintas nuolatiniu žmonių skubėjimu, bėgimu nežinia kur ir stoka noro pažinti dalykų esmę ir groži. Jis pradėjo ilgėtis savo paliktos gėlės ir suprasti, kad jis nemokėjo jos vertinti, ne pagal jos žodžius, bet pagal tai, kiek ji jam teikė džiaugsmo. Įdomiausias jo susitikimas su lape, kuri atidengė jam giliausią gyvenimo paslaptį: meilės ir draugystės. Pasaulis atrodo tuščias, kol vieną dieną jis nušvinta, kai sutinkamas mylimas asmuo. Nieko nėra brangesnio širdžiai už mylimo laukimą, už ašaras dėl jo išlietas. Mylimam objektui vieną dieną išnykus, pasaulis nelieka tuščias, nes lieka jo atminimas, kuris gyvenimą įprasmina. Jei kur nors tarp žvaigždžių slypi mylima gėlė, užtenka pasižiūrėti į dangų ir atrodo, kad visos žvaigždės tau šypsosi. Bet visa tai nematoma akimis, tai "matoma tik širdimi". Šitaip lapės apšviestas, mažiausis princas drąsiai sutinka mirti, kuri yra tik priemonė susitikimui su taip brangia gėle.

Mokiniai sugeba įžvelgti simboline prasmę kiekviename šios knygos skyriuje ir skaito ją su entuziazmu.

Mokytojas, dėstas literatūrą, turi visą eilę tikslų. Jis turi išmokyti vaikus suprasti ką jie skaito, išmokyti naudojamų žodžių prasmę, panaudoti skaitytą tekstą kaip medžiagą duodant mokiniui išsireikšti svetima kalba žodžiu bei raštu, perduoti literatūrini kūrinio supratimą, išmokyti suprasti vaizduojamą socialinę bei kultūrinę atmosferą, kurią veikalas atidengia.

Nuo mokytojo pareina taip pat metodas, kuri jis pasirenka: vertimas ar tiesioginis aiškinimas svetima kalba. Nuo jo pareina kiek jis pats klasėje kalba, kiek duoda mokiniams pasireikšti, kiek jis reikalauja iš mokinių pasiruošimo namuose, kokius pratimus užduoda žodžiu ar raštu.

Visų greičiausias, bet mažiausiai naudos nešąs metodas yra vertimas. Mokiniai skaito ir verčia, ar mokytojas skaito mokiniai verčia. Kartais dėl laiko stokos negalima be šio metodo išsiversti, bet jis nėra efektyvus. Daug labiau pageidautinas mokymas grynai svetima kalba. Žinoma, čia mokytojo pareiga yra mokyti suprantama kalba, nežinomų žodžių prasmę išaiškinti sinonimais, mimikos ar palyginimų pagalba. Jei mokiniai nesupras apie ką kalbama, jiems nebus įdomu. Jeigu mokytojui atrodo, kad kalba ar turinys yra sunkus, jis, prieš skaitydamas klasėje, trumpai nupasakoja apie ką bus kalbama, surašydamas ir paaiškindamas naujus žodžius lentoje. Tada leidžiama mokiniam skaityti. Po kiekvieno paragrafo sustojama ir duodami klausimai, liečią turinį, naudojamus žodžius. Perskaičius nusistatytą tai dienai tekstą, grįžtama atgal ir bandoma pakartoti klausimus ir gauti atsakymus mokiniams knygos nenaudojant. Po to mokiniai prašomi dalyką savais žodžiais atpasakoti, raštu parašyti santrauką, ar raštu atsakyti į patiektus klausimus namuose.

Sekančią pamoką mokiniai savo atsakymus rašo lentoje, mokytojas tuo tarpu pereina visą skaitytą tekstą žodžiu su likusia klasės dalimi. Ištaisomos klaidos ir einama toliau. Visa veikalą ar vieną didesnį skyrių perskaičius, analizuojami charakteriai, veiksmas, stilius. Užbaigai duodami bendro pobūdžio klausimai ar kompozicija kokia nors veikale išvystyta tema.

Poezijos dėstymas įgyja vis daugiau svarbos. Ypatingai su lyrika susiduriama dėstant vokiečių kalbą, nes jau nuo seno į dėstomą kursą įeina klasikų ir modernių poetų eilėraščiai. Dalis jų skiriama mintinam išmokimui, o ilgesnės baladės, eiliuotos legendos nagrinėjami turinio, žodyno ir stiliaus atžvilgiais. Čia mokytojui atsiveria daug galimybių pasireikšti, bet patartina savo "išmintį" ar "gabumus" rodyti tik klasėse, su kuriomis mokytojas gerai susigyvenęs, o mokant poeziios mažiau pažįstamus mokinius geriausiai yra panaudoti gero artisto įkalbėtą juostą ar plokštelę. Pirmiausia mokiniam leidžiama išklausyti, paskui sustabdant juostą kartoti, po to skaityti drauge su skaitančiuoju, po to patiem vieniem. Taip keletą kartų eilėrašti perėjus, jei jis skirtas mintinam išmokimui, jis beveik išmoktas, o jei skirtas nagrinėjimui, jo turinys gerai atsimenamas. Vėliau einama prie žodžių, klausimų, atsakymų ir t.t. Klausimai paprastai pradedami nuo to, kokia nuotaika sukelia šis eilėraštis, ką poetas bando išreikšti, kaip jis padaro tą kūrinį gyvą, įdomų ir t.t.

Kai mokinių dėmesys yra sužadintas ir kai jiems dalykas atrodo prieinamas ar iš nesuprantamo pasidaro paprastas, jis tampa tuo pačiu lengvai išmokstamas.

J. DEGUTYTĖ

MAŽOJI NAKTIES BALADĖ

Jau pilnatis praregėjo
tamsiom šešėlių daubom,
Ir dūsliai į žolę nukrito
Sunkus obuolys.

Savo — laumės — rankom
Aš iškepiau juodą duoną
Iš baltų rugių,
Iš baltų rugių to lauko,
Kur miega tavo tėvas
Ir tavo senelis.

Aš iškepiau juodą duoną
Iš rugių ir šaltinio, ir vėjo,
Aš iškepiau juodą duoną
Iš paskutinės saulės
Ir pirmos žvaigždės.

Aš iškepiau juodą duoną —
Kaip tavo motina
Ir tavo senelė —
Ir palikau ant stalo,
Pridengusi lino rankšluosčiu.
Jei tu pavergęs ir alkanas,
Ji pasotins tave ir sutvirtins.
Jei tave beginklį užpuls —
Tepavirs tavo rankoj ji akmeniu!
O aš išeinu.
Aš valgau ne šitą duoną,
Ir šita ugnis neatšildys man pirštų.
Savo — laumės — plaukais
Nušluostysiu dulkes nuo slenkčio,
Savo — laumės — lūpom
Įpūsiu lange tau žvaigždę mažytę.
Ir išeinu į naktį —

Nes jau pilnatis praregėjo
Tamsiom šešėlių daubom,
Ir dusliai į žolę nukrito
Sunkus obuolys.

V. PAZUKAITĖ — ŽĄSYS (aliejus)

J. LEŠKIENĖ — MERGAITĖ SU KANKLĖM

PAGRAMDUKAS

S. VILKAUJA

Pavasaris tais metais į Pakalnius atskubėjo labai anksti. Sniegas jau buvo seniai nutirpęs, pievos apsipylė gausiu žalumu, o kur žemiau, kloniuose, išsitiesė didžiausi plotai purienų. Lyg mažų žąsiukų geltonais pūkais apsiklojo žemumos, apsemtos dar aplinkui gilaus vandens. Sugrįžusios pempės skraidė iškilusios viršum durpinyčių ir, sukdamos ratus, šaukė kyvi-kyvi-kyvi bijodamos, kad koks nors piktas šuo ar nedoras vaikėzas neatrastų ant kupstelių jų paruoštų lizdų. Vyturėliai, iškildami aukštyn, čireno savo plonais balseliais ir, puldami tiesiai žemėn, žiūrėjo, gal pamatys kur nors artoją, jau ateinantį į lauką.

Taip staigiai saulutei pakaitinus ir atšilus orui, visu gausumu baltų žiedų pasipuošė sodai. Pasiskleidę žiedai apgaubė šakas vyšnių, kurios, tartum nusigandusios baltos nuotakos po lengvais velionų klostais, bijojo pajudėti, kad jauni ir trapūs žiedų lapeliai nenukristų peranksti žemėn. Pirmiausia pražydo vyšnios, o po jų jau skubėjo obelys ir kriaušės.

Ankstybas pavasaris užkliudė ir Pakalnių gimnaziją. Toki saulėtą ir žiedais pakvipusį gegužės mėnesį mokiniai pradėjo atsidarinėti langus ir linksmai dairytis į pasaulį. Šilta, pilna atbundančios gyvybės oro banga plaukė į visų krūtines.

Šeštoje klasėje trečia pamoka prasidėjo, ir gimnazijos inspektorius rengėsi aiškinti naują algebros pamoką. Mokiniai atsiduso lengviau, nes atsakinėti pavojus laimingai buvo praėjęs. Kai kurie linksmiau pradėjo žvilgčioti į mergaičių pusę, o didesni tinginiai, slaptai nusižiovavę, pastatė ausis ir laukė skambučio.

Darvydų Gražina pradėjo labai nerimauti. Kažin kaip mama? Ryte ji skundėsi, kad nelabai gerai jaučiasi. Mažiems vaikams apie tai ji neužsiminė, bet paruošė pusryčius ir visus išleido į mokyklą, o tėti į tarnyba. Klausydama inspektoriaus aiškinimo, Gražina pradėjo nerimauti daugiau, kad net kažkokia vidinė

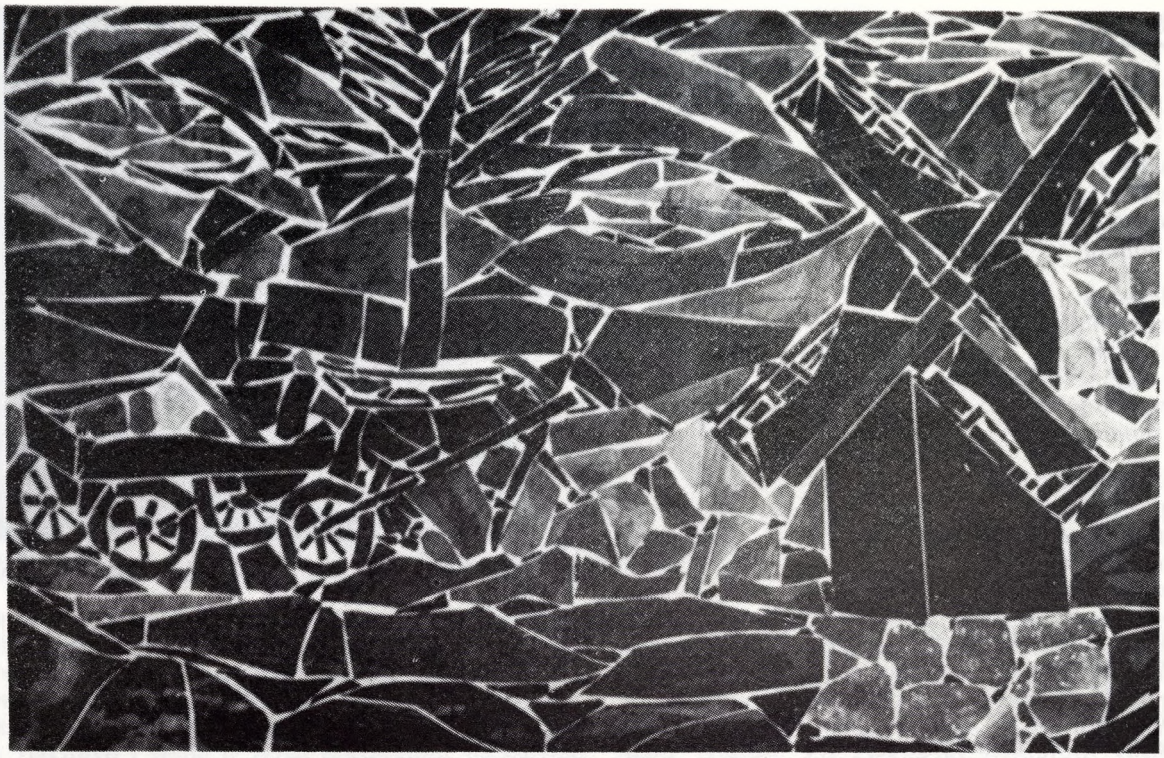

M. STANKŪNIENĖ Į MALŪNĄ (mozaika)

jėga ją stumte stūmė eiti namo, bet ji nedrįso prašyti. Tada josios geriausia klasės draugė Katriutė, su kuria ji išsėdėjo viename suole nuo pat pirmos dienos gimnazijoje ir kuri josios kiekvieną mažiausią rūpestį ir atsidūsėjimą suprato, paprašė inspektorių, kad leistų Gražinai eiti namo, nes mama serga. Inspektorius susirūpinusiom akim pasižiūrėjo į ją ir liepė skubėti.

Susirinkusi iš pasuolės savo knygas, ji atsidūrė gatvėje. Gaivus pavasario vėjas, atėjęs nuo upės, ją atgaivino. Ji bėgo tekina. Eidami pro šalį žmonės žiūrėjo į ją, tikrai nesuprasdami, kodėl, nepasibaigus pamokoms, mergaitė su knygomis skuba namo.

Uždususi ji pasiekė darželio vartelius ir tiesiai įlėkė į atidarytą namų priemenę. Jai atrodė, kad namai buvo visai tušti, nes niekur negirdėjo nė gyvos dvasios. Niekas jos nesutiko, ir niekas jos nepašnekino. Kažin kur mama? Staiga ją sukrėtė tokia baimė, kad ji tiesiog bijojo net kvėpuoti. Juk mama pasiliko namie, kai ryte visi išėjo. Jieškodama mamos, ji pamažu įėjo į virtuvę ir, pradarė duris į valgomąjį kambarį. Tėvų miegamojo durų užuolaidos buvo nustumtos į šonus. Tada Gražina pamatė mamą sėdinčią ant lovos krašto, apsivilkusią naujais, trumpom rankovėm marškiniais. Linelis ir Živilė sėdėjo ant žemės ir kažką žaidė.

— Mama! Aš parėjau! — suriko ji.

Netikėtai pamačiusi Gražiną vidury kambario, Darvydienė tiesiog nušvito džiaugsmu:

— Gražinute, vaikeli. Kiba tave Dievas čia atsiuntė- Skubėk! Man prasidėjo gimdymas.

Kaip kuolu trenkta į galvą Gražina negalėjo pratarti nė žodžio, bet greitai susigriebė:

— Gal bėgti pašaukti tėtį?

— Ne, nesuspėsi. Bėk greitai ir pašauk Blažienę, — pertraukė ją Darvydienė.

Numetusi knygas ant stalo, ji išlėkė tekina pašaukti senutės. Visi Pakalnių gyventojai pažinojo Blažienę. Tai buvo jau į pensiją išėjusi senutė, kuri daug metų dirbo miesto ligoninėje ir išmoko "vaikų gaudymo" amato. Todėl žmonės dažnai ir šaukdavosi josios pagalbos. Motinoms ji labai patikdavo, nes mokėdavo jas gražiai paguosti ir paraminti. Kartais kokiai neturtingesnei ji pati atsinešdavo vystyklų ir marškinėlių. Pasitaikydavo ir taip, kai gimusį kūdikėlį Dievo angelas pašaukdavo su juo eiti drauge, tada senutė Blažienė pildavo ant galvelės naujagimiui vandens, žegnodama kryžiaus ženklu duodavo jam vardą ir taip palydėdavo jį amžinon kelionėn. O už darbą ji labai nedaug imdavo. Dažnai ir be atlyginimo ateidavo padėti. Ji pati sakydavo, kad jai turtų nereikia, o pragyventi užtenka. Gyveno ji netoli nuo miesto. Ant Pakalnių dvaro išdalintų sklypų su savo vyru buvo pasistačiusi mažus namelius.

Atbėgusi Gražina pamatė senutę sodelyje bežiūrinėjančią apie aviečių krūmus. Tada ji prišoko prie tvoros ir garsiai suriko:

— Ponia Blažiene! Pas mus gimdymas- Mama labai prašė, kad ateitumėte, nes jau vėlu!

— Na! Tai ką gi čia dabar sugalvojote? — prašneko senutė, taisydama ant galvos atsirišusią skarelę. — Ar dar ne gana turite rėksnių? Na, bet ką gi darysi. Kiba reikės eiti. Jei Dievas duoda — reikia priimti. Gerai! Skubėk vaikeli, namo ir sakyk mamai, kad tuoj ateinu. Naje! Dar parbėgusi užkaisk šilto vandens. Man ten reikės.

* ☆ *

Namuose viskas buvo paruošta. Šiltas vanduo virtuvėje jau garavo, ir švarus rankšluostis buvo pakabintas ant kėdės. Darvydienė šluostėsi prakaito lašus, kaip perlus išbirusius ant josios kaktos. Ji aiškino Gražinai, ką dar reikia padaryti. Ji priminė, kad spintos apatiniame stalčiuje yra ryšulėlis, kurį irgi reikia išimti. Daug kartų mėtytas ir stumdytas po visą stalčių pundelis pagaliau atsidūrė ant stalo. Atrišusi ji išdėliojo visą naujagimio kraitį.

Gražina jautė, kad jau artėja valanda, nes mama mažiau kalbėjo, o tik senutės balsas vis garsiau ir garsiau ją ramino. Ji stovėjo virtuvėje prie lango, laikydama Lineli ant rankų, o Živilę prie savęs stipriai spaudė, kad nepabėgtų. Ji matė baltuose žieduose paskendusį sodą. Taip gražiai žydėjo vyšnios, tartum pasakų sniego karalaitės, apdengtos balta migla. Tačiau ji jokiu būdu negalėjo susikaupti. Tada ji pradėjo pusiau balsu melstis: "Sveika Marija, malonės pilnoji... Viešpats su Tavimi... Kad tik mama nenumirtų..." Bet vėl ji save ramino, kad gal Dievas duos ir kad viskas bus gerai. Ji laukė, kad tik tėtis greičiau pareitų. Staiga ji prisiminė, kai gimė Živilė. Tada buvo vidurnaktis, o ir labai šalta, kad net tvoros braškėjo. Taip viskas greitai prasidėjo, kad tėtis tik prižadino visus ir liepė melstis, nes mama serga. Pabudę vaikai visai nežinojo, kas čia darosi. O dabar jai atrodė, kad ne taip baisu. Tada naktį buvo daug baisiau. Ji jautė, kad mamai tikrai viskas gerai praeis, nes šis ne pirmas. Juk jų buvo jau dvylika, ir su kiekvienu viskas gerai baigėsi. Gal reikėtų šaukti daktarą? — staiga jai šovė mintis. Bet vėl save ramino, kad Blažienė juk žino, jei reikės — pasakys.

Tuo tarpu lauke kilo didžiausias triukšmas. Kaip šimtas vilkų, iš girios atklydusių, šūkavo vaikai, sugrįžę iš mokyklos. Tada įlėkė į virtuvę Audrius ir Birutė.

— Nutilkite mažiai! Mama serga; — pradėjo ji barti sugrįžusius. Vaikai sustojo tarpduryje ir išsižiojo. Juodu negalėjo suprasti, iš kurgi Gražina namie? Juk ji pareina iš gimnazijos visada paskutinė. O kodėl mama serga? Juk juodu ryte, eidami į mokyklą, paliko mamą namie sveiką.

Bet netikėtai sudejavo mama, ir visi išgirdo kūdikėlio verksmą.

— Sūnus! — garsiai pratarė senutė Blažienė, kad net josios balsas nuskambėjo po visą namą. — Na, matai, Darvydiene, kaip lengvai ir vėl sūnų turi. O koks didelis ir gražus berniukas. Tik labai garsiai rėkia. Matyt, bus dainininkas. O mums tokių reikia.

Netrukus Blažienė atėjo į virtuvę ir pašaukė visus:

— Na, mažiai, turėsite naują brolį. Žiūrėkite, kad man jo neskriaustumėte! Aš daug vargo turėjau, iki ji "pagavau". Tu, Gražinute, eisi man padėti. Įpilsi šilto vandens į geldutę. Juk reikia tą rėksnį išprausti, kad gražesnis būtų. Patiesi tą didesnį vystyklėlį į vidurį, o po galvute paieškok kur minkštesnę palutę, kad nebūtų kieta tam mūsų pipirui. O paskui ateik prie mamos. Gal jai ko nors reikės, gal pieno ar arbatos norės išgerti. Tik greitai, nes visi sugrįžę skubės pamatyti, kas čia per sutvėrimas pas mus atkeliavo.

Tuoj naujagimis buvo išpraustas, apvilktas marškinėliais ir įsuptas į didesnį vystyklą, o ant galvos balta kepuraite, apmegzta mezginėliais ir šonuose melsvo kaspino rožytėmis papuošta. Tada senutė įspaudė vieną šoną priegalvio ir, įdėjusi naujagimį, perjuosė juosta. Tuomet padėjo jį šalia mamos ir šaukė visus vaikus, kad eitų pažiūrėti savo naujo brolio.

Nespėjo Blažienė nė apsisukti, kai visa Darvydų šeima sugužėjo į namus. Net ir pats Darvydas parskubėjo iš tarnybos, lyg kažką nauja nujausdamas. Kiekvienas nustebęs žiūrėjo, kas čia atsitiko. Jiems tą dieną nerūpėjo nė valgyti. Jie tik visi stebėjosi, kaip Gražina taip greitai viską sutvarkė. Vieni susėdę ant lovos krašto, kiti tiesiog sugulę ant mamos kojų spoksojo į savo ką tik gimusį brolį.

— Bet kuo mes jį dabar vadinsime? — pertraukė visų džiaugsmą Kęstutis.

— Tikrai! — pradėjo šaukti visi vaikai. Ir kilo tada didžiausias triukšmas, nes kiekvienas pradėjo siūlyti įvairiausius vardus.

* ☆ *

Kitos dienos pavakare Darvydienė, jau pusiau sėdėdama lovoje, bet visu sunkumu atsirėmusi į priegalvį, valgė baltintus kukulaičius, o vaikai tuo tarpu nešė iš visų kampų senus kalendorius, šventųjų gyvenimus, kantičkas bei maldaknyges su visokiom litanijom. Darvydų tėtis sėdėjo ant lovos krašto ir, palyginęs savo trumpai pakirptus ūsus, linksmas žiūrėjoj į vaikus, kai tie susirūpinę vilko senas ir apdulkėjusias knygas, kuriose turėjo atrasti nepaprastai gražų vardą savo naujajam broliui.

Darvydas su vaikų vardais vargo tik pradžioje. Kai vaikai paaugo, tą darbą perėmė didesnieji. Jonų, Kazių ir Petrų jie nenorėjo, nes beveik Pakalniuose kas antras vaikas buvo tuo vardu. Kitus vardus vaikai labai iškraipydavo ir pravardžiuodavo. Nors tėvai ir mokytojai mokyklose bardavo ir net bausdavo už tai, bet, žinai, vaikai — pamiršta ir vėl šaukia gatvėje vieni paskui kitus:

Gaspadinė Elena piovė žąsį balana!
Džyrų, džyrų, džyrų, džyrų!
Piovė žąsį balana!

Arba, pamatę kokį nors pro šalį einantį vaiką, tuoj užtraukdavo:

Jurguti, te spirgutį!
Bėk ant pečiaus į kamputį.
Sugrauši šitą — gausi kitą!

O praeinančias mergaites, užsikorę ant tvorų, taip ir sveikindavo:

Ciceliuke, Marceliuke, ką Jurgutis veikia?
Bulves skuta, gručkus lupa ir mažiuką vygėj supa!

Todėl Darvydukai ir buvo labai patenkinti, kad jų vardų vaikai negali pravardžiuoti ir nė apdainuoti. Tada Kęstutis, kaip rimtam ketvirtos klasės gimnazistui pritinka, atsivertė Visų Šventųjų litaniją ir tokiu plonu balsu, kaip bažnyčioje naujasis kunigėlis, pradėjo skaityti: "Šventasis Mykolai, šventasis Gabrieliau, šventasis Rapolai!" Kai kurie iš vaikų pradėjo atsakinėti: "Melskis už mus!" Tačiau Darvydienė juos sudraudė sakydama, kad nereikia, nes čia tik ieškome gražaus vardo. Tada Kęstutis skaitė toliau apie šventą Bernabą, Kozmą ir Damijoną, apie Gervazą ir Protazą, bet visi vaikai tylėjo. Kęstutis taip ir atkalbėjo visą litaniją.

— Na, vaikai, dabar norim ir aš kai ką pasakyti, — ramiai pratarė Darvydienė, pabaigusi valgyti. — Man atrodo, kad šitam mūsų mažajam rėksniui vardelio ieškoti nereikia, nes mes jį jau turime. Ogi Sauliukas, kuris mirė prieš dvejus metus. Juk mums visiems ano buvo taip gaila. Aš manau, kad šis vaikas bus jau mūsų paskutinis. Jis, tur būt bus mūsų pagramdukas. Netekome vieno Sauliuko — Dievulis mums davė kitą.

— Na, tai gerai! Jeigu mama jau taip nori, tai tegul jis bus Saulius. Bet man atrodo, kad geriau būtų, jei mes jį pakrikštytume Pagramduku! — įsiterpė didžiausias visos šeimos juokdarys Algimantas. Visi vaikai staiga prapliupo juokais ir taip pradėjo šaukti, kad vieni kitų jau daugiau nebegalėjo suprasti.

— Na! Tai ką tu, Pagramduk! — bakstelėjo pirštu Kęstutis broliui veidą. — Nenori į mus nė pažiūrėti.

O Pagramdukas įraudusiais veideliais, stipriai suspaudęs lūputes, miegojo sau priegalvyje, lyg visai nenorėdamas matyti savo vyresniųjų brolių.

* ☆ *

PAVEIKSLAI IŠ LAPŲ

A. ABROMAITIENĖ

Įvairi gamtinė medžiaga tinka plačiai panaudoti vaikų kūrybai. Tarp tos gamtinės medžiagos labiausiai prieinami ir visur sutinkami, tai medžių lapai. Jais puošiasi miškas, parkas, gatvės, sodai ir visur, kur tik pažvelgsime, jų apstu. Rudenį, įvairiausioj spalvų gamoj lapai uždengia žemę ir gal visai nepastebimi praeivių sumindžiojami po kojomis.

Lapai turi tą savybę, kad išdėstyti tarp storos knygos lapų, maždaug už dviejų savaičių išdžiūva ir tampa lankstūs ir galime kaip popierį karpyti. Iš sudžiovintų lapų galime ką nors sukurti duodant laisvės vaizduotei ir tada sukurtą objektą priklijuoti ant popieriaus.

Kūryba iš gamtinės medžiagos yra visapusiškai naudinga ir įdomi vaikams. Kolektavimo procese vaikai susipažįsta su lapų pavadinimais, jų formomis, spalvomis ir savybėmis. Sužino kurie lapai po sudžiovinimo nekeičia spalvos, o kurie visiškai pakeičia ankstyvesnę spalvą. Vaikai stebėdami gamtos grožį, labiau prisiriša prie jos ir tuo ugdo didesnę meilę gamtai. Lapų įvairi forma ir jų spalvingumas pažadina vaikus kūrybiškai dirbti, praturtina jų vaizduotę. Vaikas, laikydamas tarp savo pirštelių lapus, jų formose gali įžvelgti dalį kuriamo dalyko, jau pačios gamtos iškarpyto. Verta paskatinti vaikus pasinaudoti šiuo veltui gamtos dovanojamu turtu.

Žiedlapių džiovinimo metodas yra toks pat kaip ir lapų. Po išdžiovinimo kaikurie žiedlapiai pasidaro labai ploni ir gali sudaryti sunkumų priklijuoti prie popieriaus. Tokiu atveju kerpant žiedlapį galima jį uždėti ant "tipe", prie kurio prisiklijuoja. Tada galima lengvai karpyti iš jų labai smulkius dalykėlius. Daug naujų įdėjų duoda vaikams panaudojimas kūryboje įvairių medžių sėklų. Sėklas galime naudoti kaip kad randame gamtoje, jų nereikia džiovinti. Gražių efektų vaikų kūryboj galima gauti iš klevo, kaštanų, vinkšnos ir uosių lapų. Užbaigtas darbas galima įrėminti po stiklu arba uždėti ant jų plastiką.

AR PIRŠLIAI NEBEREIKALINGI?

J. KARKA

Pagrindinis mano noras — kad lietuviškas jaunimas sukurtų lietuviškas šeimas. Bet tai labai sunkiai einasi. Palyginti didelė dalis jaunimo sukuria mišrias šeimas. Tai didelis nuostolis ne tik tėvams, bet ir lietuvių bendruomenei bei tautai. Beveik 80 nuošimčių senųjų Amerikos ateivių jaunimo sukūrė mišrias šeimas. Kaskart vis didesnis nuošimtis sukuria mišrias šeimas ir po II D. karo atvykusių jaunimo.

KIŪTYS IR PIRŠLIAI

Emigracijoje negalima 100% atsiekti, kad jaunimas sudarytų lietuviškas šeimas, nes aplinkuma savo daro, o be to, šeimų ir vaikų išsidėstymas būna dažnai neproporcingas. Dažnai būna daugiau tokio pat amžiaus mergaičių, negu berniukų arba priešingai. Taigi, tam tikrai daliai jaunimo nėra pasirinkimo.

Daugumos yra nuomonė, kad jaunieji patys susiporuos ir tėvams nėra ko kreipti dėmesio į šiuos reikalus. Yra tiesos, bet ne visai. Net ir Lietuvoje taip nebūdavo. Lietuviai lietuviams padėjo susirasti žmonas — visuomet būdavo piršlių, kurie žinojo kam, kur ir kaip surasti marčias, jaunikius.

Lietuvių tautosakoje piršlys turi labai didelį vaidmenį. Tai labai žymus ir brangus asmuo. Visos tautos piršlius turėjo ir tebeturi. Ypač jie žinomi žydų tautoje. Rabinai ir kitų profesijų piršliai žydų jaunas poras apvesdindavo ir padėdavo įsikurti. Tai amžinų emigrantų pavyzdys.

Dabar JAV ir Kanadoje žydų piršliai, daugiausia rabinai, savo pareigas tebeeina. Jie rūpinasi, kad žydų šeimos būtų žydiškos ir kad turtai pereitų tik į savų rankas. Kanadoje po žydų eina lenkai. Jų kunigai ir bendruomenės veikėjai panašiai padeda sukurti lenkiškas šeimas.

Lietuviai piršliai išeivijoje mažai tesireiškia. Kunigai, tėvai, visuomenės veikėjai labai trokšta, kad lietuviai vestų lietuvaites. Juk kiek JAV žymių lietuvių dukrų ištekėjo už svetimtaučių! Tas pats ir kitur: viena ištekėjo už indėno, kita už negro, trečia už prancūzo, anglo, čeko, vokiečio, ruso, lenko, maltiečio, italo, žydo. Ir vyrai daro panašiai.

Visiems savų neužtenka, tačiau gerai suorganizavus "piršlių" kadrus, galima būtų pakelti vedybų nuošimtį savųjų tarpe ir išlaikyti lietuvių turtus savo rankose. Žinome pietų Ontario lietuvius tabako augintojus — turtingus ūkininkus, kurių turtai sudaro gal apie 200 mil. dolerių. Tačiau pamažu tie turtai iš lietuvių išslys, nes vaikai dideliu nuošimčiu yra sukūrę šeimas su svetimtaučiais.

PIRŠLIAI IR METODAI

Ta pati problema su lietuvių vaikais visur. Esu nuomonės, kad lietuviai tėvai gali pagerinti šiuos reikalus, jei bendrai ta linkme veiks. Pirmoje eilėje lietuvių vaikai turi nenutolti nuo lietuviškų parapijų ir organizacijų. Tėvai turi padėti surasti draugus nuo pat vaikystės. Tėvams reikia draugauti su šeimomis, kurios turi vaikų — vieni su kitais dažnai susitikti. Tą patį tėvai turėtų daryti, kai jų vaikai jau yra suaugę ir tinka vedyboms. Tėvai, turį dukrą ar dukras, galėtų skatinti pobūvius savo namuose, sukviečiant jaunuolius. Save jau reikėtų primiršti — mes jau "atbaliavojom".

Viena ponia, toliau nuo centro gyvenanti, pasakojo, kad jų dukra nebenori eiti į lietuvių jaunimo šokius, nes porą kartų buvusi, bet niekas neišvedęs šokti. Lietuviai jaunuoliai kažkodėl nedrąsūs, nelabai pažįstamų lietuvaičių neveda šokti, pasyvūs. Čia tėvai galbūt kalti, nes namuose nesurengė nė vieno jaunimo pobūvio, ir duktė arčiau pažįsta tik vieną ar du jaunuoliu. Kitą motiną klausiu: iš kur sūnus gavo tokią gražią lietuvaitę žmoną? Ji paaiškino, esą sūnus gyvenęs tarp nelietuvių ir draugavęs su "anglike"; sakėsi nepažįstąs lietuvaičių. Kartą su tėvais atvykęs į lietuvių bažnyčią, ten viena lietuvaitė kritusi į akį. Bet kaip susipažinti. Jaunuolio tėvai atvyko pas mergaitės tėvus susipažinti. Vėliau atsikvietę pas save tik mergaitės tėvus. Taip bedraugaujant buvo progos ir vaikams susieiti, nors toliau vieni nuo kitų gyveno. Po metų įvyko gražios lietuviškos vaikų vestuvės. Jei ne tėvų pastangos, vargiai ar būtų susipažinę.

Daug lietuvių jaunuolių susipažįsta per lietuvių parengimus, stovyklas, suvažiavimus ir tėvų bendradarbiavimą. Tėvų veikla šioje srityje turi būti "nepastebima", nes šių dienų jaunuoliai autoritetų nepripažįsta ir malonių neprašo.

Iš lietuvių tautosakos žinome, kad piršliai yra gudrūs ir visuomet jaunikius "apsuka", nors daug piršlių ir buvo "pakartų".

SKURDAS PAVELDIMAS

Iki šiol buvo manoma, kad jei vaikas, gimęs neturtingoj šeimoj, gaus tokias pat augimo sąlygas kaip ir jo vienmetis, gimęs pasiturinčioj šeimoj, galima tikėtis tokių pat pasisekimų gyvenime, kaip ir normalioj, pasiturinčioj šeimoj gimusių, bet pasirodė, kad šitokia pažiūra gali būti visai klaidinga. Vaikas gali iš motinos paveldėti skurdą, panašiai kaip jis paveldi plaukų ir odos spalvą, bei kitas fizines ir psichines savybes. Jei skurdas paveldimas, tad sunku tikėtis sėkmės iš skurde gimusio žmogaus. Tokią išvadą priėjo Hopkins'o School of Hygiene and Public Health ir tie Amerikos mokslininkai, kurie kartu su kinų mokslininkais padarė eilę bandymų su pelėmis Formozoje. Jaunos pelės, kilusios iš alkanos, pusbadės motinos, būna 30% mažesnės negu tos, kurios gimė iš tinkamai maitinamos motinos.

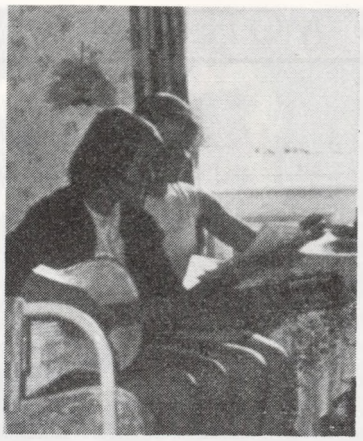

Skurdžios pelytės ir gerai maitinamos, nerodė palinkimo augti ir pasiliko mažesnės palyginti su antra grupe. Tolimesni bandymai parodė, jog iš pusalkanės pelės gimusios pelytės turi sunkumų įsisavinti proteinų, yra palinkusios į diabetą ir turi mažesnį fizinį atsparumą kitoms ligoms.

Panašus reiškinys pastebėtas ir žmonių gyvenime. Dr. John Churchill Detroit'e padarė eilę inteligencijos testų ir pastebėjo, jog vaikai, gimę iš tokių motinų, kurios nėštumo pradžioje skurdžiai maitinosi, turėjo daugumoje blogesnes pasėkmes. Tokie vaikai gaudavo specialiai gerą maistą, kuris jiems tačiau nedaug pagelbėjo. Panašiai kaip pirmos kategorijos pelės nerodė tendencijos augti.

Iki šiol gydytojai manė, jog be atodairos į tai, kaip motina maitinasi nėštumo periode, jos vaikas ištraukia iš jos organizmo visus jam augti reikalingus elementus, atseit, gyvena jis įsčioje taip, kaip parazitas, kuris naikina tą organizmą, kuriame gyvena.

Kolkas ši nuomonė dar nėra visai įrodyta faktais; dar reikės daug eksperimentų jam patvirtinti, tačiau šitas turi būti motinoms įspėjimas, jog jos kūdikio ateitis, ar jis bus gabus ir turės gyvenime pasisekimą, — pareina nuo to, kaip jis maitinamas dar prieš užgimimą. Juo blogiau jis įsčiuje maitinamas, juo daugiau jis netenka šansų laimingam, sėkmingam gyvenimui. Dar motinos įsčioje patirtas maisto trūkumas negali būti pašalintas geru maitinimu po užgimimo. Motinos įsčioje patirtas skurdas bei vargas yra tarsi plaukų spalvos paveldėjimas, kurio ateities gyvenime nenusikratysi.

J. Gbs.

• MOTERYS PASAULYJE

Elena Karosaitė-Gimbutienė gimė 1894 m. sausio 13 d. Lietuvoje, Anykščių parapijoj. Agronomiją studijavo Maskvoje, tačiau agr. Diplomą gavo Dotnuvoje. Nuo 1926 m. mokytojavo Fredos sodininkystės mokykloje, vėliau Aukštojoje Vilniaus sodininkystės mokykloje.

Agronomė Gimbutienė yra veikli visuomenininkė. Virš dešimt metų buvo Lietuvos Moterų Tarybos valdybos narė, atstovavo Lietuvą tarptautiniuose moterų kongresuose.

Būdama tremtyje Vokietijoj mokytojavo Pfullingeno lietuvių gimnazijoje.

Amerikon atvyko 1949 m. Čia dirbo su skautėmis, kurį laiką buvo Bostono skaučių tuntininkė ir LSS Tarybos pirmijos narė. Ji, drauge su kitomis skaučių vadovėmis, įvedė "Kaziuko mugės" ruošimo tradiciją Amerikoje.

Dar Lietuvoje daug rašė žemės ūkio ir visuomeninėmis temomis įvairiuose laikraščiuose bei žurnaluose, kaip Kosmos, Naujojoje Sodyboje, Ūkininko Patarėjuje ir kt. Tremtyje bendradarbiavo L. Enciklopedijoj, rašo vaikų žurnale Eglutėje, skautų leidiniuose, Skautų Aide, Mūsų Vytyje. Eilė metų bendradarbiauja Moteryje.

E. Vydienė, iš Bangor Ma., yra nuolatinė "Moters" bendradarbė, dažnai paįvairinanti žurnalo puslapius savo poezija, proza ir straipsniais.

Dail. Jina Leškienė surengė savo kūrybos parodą Čiurlionio galerijoje, Čikagoje. Buvo išstatyti 25 aliejiniai darbai.

Sol. Teresė Žilytė-Gara yra garsėjanti dainininkė. Gimusi Lietuvoje, po karo gyveno Lenkijoje, kur baigė muzikos studijas. Prieš penkeris metus atvykusi į Vakarų Europą dainavo įvairiose operose ir įdainavo į plokšteles. Dabar yra atvykusi į JAV, kur gruodžio mėn. debiutavo New York'o Metropolitan operoje.

Jūratė Kazickaitė daugiau kaip metus išbuvo korespondente Vietname. Dabar ji dirba Associated Press agentūroje. Apie jos darbą ir nuotykius Vietname rašė Hamiltono Ont. dienraštis "Spectator".

Ponia S. Balzekienė, Jr., savo namuose suruošė priėmimą naujai įsteigtam Moterų Komitetui, kuris yra sudarytas iš kultūros ir visuomenės veikėjų. Komiteto narės talkins Balzeko Lietuvių kultūros Muziejuje įvairiose srityse.

Dr. Birutė Ciplijauskaitė, dėsto ispanų kalbą Wisconsin univ. Madisone. Studijavo Montrealio universitete, kur 1956 m. gavo magistro laipsnį. Doktoratą įsigijo Bryn Mawr kolegijoje. Kaip stipendijantė daug laiko praleido Ispanijoje gilindama studijas. Savo srities klausimais yra daug rašiusi. Praėjusiais metais buvo pakelta į pilnas profesores; 1969-70 metais pakviesta, kaip vizituojanti profesorė skaityti paskaitų Tuluzos univ. Prancūzijoje.

LIETUVĖS PARTIZANĖS MINĖJIMAS CLEVELANDE

Lietuvės partizanės minėjimą Clevelande surengė DLK Birutės Draugijos vietinis skyrius, vadovaujamas pirm. V. Nagevičienės. Įžanginėje savo kalboje pirmininkė paaiškino šio minėjimo tikslą ir prasmę. Toliau kalbėjo A. Augustinavičienė, daugiau ryškindama S. Rūkienės knygą, "Vergijos Kryžkeliuose". Iš viso tą knygą perskaičius susidaro įspūdis kaip gali žmogus tiek iškentėti.

Įspūdingiausia programos dalis buvo gyvas paveikslas: "Partizanės Kapas". Jaunosios deklamatorės atliko R. Nasvytienės paruoštą montažą.

O. Mikulskienės vadovaujamas Vysk. M. Valančiaus šeštadieninės mokyklos kanklių orkestras paskambino: "Lietuva Brangi", "Partizanų Daina", kurią kartu deklamavo V. Nasvytytė, "Rudenėlį" ir "Tau, Brangi Tėvyne" — harmonizuota muz. Alfonso Mikulskio. Giliausią įspūdį paliko kanklininkės, kurių visa muzika minėjo liūdną partizanės gyvenimą. **L. M.**

Genovaitė Laucienė, meno mokyklą studijuojanti dail. P. Kaupo studijoje, už paveikslą "Į nežinią" laimėjo antrą premiją Logan sq. meno parodoje Čikagoje.

K. L. K. M. D-jos Prisikėlimo skyrius globojo narės **Stefos Kvietienės** parodą, kur atidarymo žodį tarė centro vald. pirm. **dr. O. Gustainienė.** Skyrius plačiai reiškiasi kultūrinėje veikloje ruošdamos įvairias parodas ir paskaitas.

Ponios B. Morkūnienės darbų paroda vyko Lietuvių Kultūros Balzeko muziejaus patalpose Čikagoje. Buvo išstatyti peisažai, portretai ir t.t. Tose pačiose patalpose buvo surengta ir ponios **L. Tijunelienės** darbų paroda. Ji daro paveikslus iš džiovintų gėlių.

"Jūratės ir Kastyčio" baleto premjera įvyks š.m. gegužės mėn. 17 d. Čikagoje. Baleto muzika yra **prof. J. Gruodžio.** Choreografiją ruošia **Birutė Nagienė.** Pastatymui bus vartojamos filmo ir fotografijos priemonės. Pastatymui vadovauja muz. **D. Lapinskas** ir **A. Kezys, S.J.**

Priėmimas Lietuvos Atstovybėje Washington'e, šalia **p. p. Kajeckų Washington'o miesto meras su žmona ir** kiti svečiai. Vaišės įvyko 16 Vasario proga

---

Ponia **Rogers,** J. A. V. State Secretary žmona su ponia **Kejeckiene** priėmimo metu Lietuvos Atstovybėje Washington'e.

LŽS Centro Valdybos konkursas dviems šūkiams sugalvoti

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba skelbia konkursą dviems šūkiams sugalvoti: vieną liečiantį išeivijos spaudos kovą dėl Lietuvos vadavimo, kitą — dėl lietuvybės išlaikymo.

Už geriausius du šūkius Valdyba skiria dvi premijas po 40 dol.

Konkurse gali dalyvauti visi, išskyrus Centro Valdybos narius, kurie atrinks premijuotinus šūkius.

Konkursas slaptas. Tad prašoma siunčiant šūkius į laišką įdėti atskirą laiškelį su užrašytu ant jo slapyvardžiu, o viduje turi būti įrašyta tikra pavardė, adresas ir telefono numeris.

Konkurso laikas iki šių metų spalio 1 d.

Prašoma siųsti šiuo adresu: Konkursui, 15369 Freeland, Detroit, Mich., 48227, USA.

LŽS. Centro Valdyba

Pietų Amerikoje lankėsi J. A. V. menininkai, sol. A. Stempužienė, komp. n. Lapinskas ir akt. L. Barauskas. Nuotraukoje (P. Ožinsko) matome: p.p. Mičiūdienę, Metrikienę, Simanauskienę, Brazaitienę, sol. Stempužienę, Ožinskienę, Stankevičienę ir Bajerčienę — Argentinoje. Menininkai taip pat aplankė Venecuelą, Kolumbiją, Urugvajų ir Braziliją. Koncertai praėjo su dideliu pasisekimu ir daug malonių valandų buvo praleista su tautiečiais.

A. Abromaitienės mokymo pritaikomųjų priemonių darbų paroda vyko Toronte Exibition 1968 metais.

* *
*

A. Abromaitienė iš Toronto yra mokymo pritaikomųjų priemonių specialistė. Specialų kursą yra baigusi Lenkijoje, kur ilgai dirbo savo srityje. Pritaikomos priemonės yra skiriamos priešmokyklinio ir pradedantiems mokyklą vaikams. Savo pavyzdžius yra demonstravusi įvairiuose mokytojų suvažiavimuose, Ontario Board of Education. Taip pat įvairūs pavyzdžiai yra dedami į anglų spaudą skirtą pedagogams ir vaikams. Šalia praktiškos — mokymo reikšmės jie turi ir estetinę-meninę reikšmę. Iš įvairių lapų, sėklų, gėlių ir net džiovintų svogūnų riekelių ir apelsinų žievelių galima padaryti nepaprastai puikių paveikslų. Dabar prasidedant pavasariui yra pats laikas prisidžiovinti visokių sėklų. Tai yra puikus užsiėmimas ne tik vaikui, bet ir visai šeimai, kur kiekvienas gali pabandyti savo fantaziją ir meniškus sugebėjimus. Tinkamai įrėminti tokie paveikslai labai gražiai atrodo. Poniai A. Abromaitienei linkime ir toliau sėkmingai dirbti savo srityje.

Pavyzdžiai iš džiovintų sėklų lapų ir gėlių.

ALĖS RŪTOS "PRISIKĖLIMAS"

PR. NAUJOKAITIS

Rašytoja Alė Rūta

Neseniai "Nidos" išleistas naujas Alės Aūros romanas "Prisikėlimas" žymiai skiriasi nuo ankstesnės gausios autorės kūrybos. Tai romanas, kuriame maža išorinių įvykių, kur veiksmas vyksta pačiame žmoguje, jo mąstyme, jo pastangose gyventi, kad galėtų kurti. "Prisikėlimas" gal kiek giminingas su J. Gliaudos "Ikaro sonata" ta prasme, kad abiejuose kūriniuose sprendžiama meno kūrybos esmė, gausu protautinio elemento. Bet šiaip abu kūriniai skirtingi ir visiškai individualūs.

"Prisikėlime" dailininkas Zenonas, sergąs nepagydoma daugiaskleroze, rūpestingai slaugomas žmonos Renatos, materialiai remiamas čia pat gyvenančio šeimos draugo Valerijaus, liguistai pasiilgęs Lietuvoje pasilikusios sesers (įsivaizduoto moters idealo) Filomenos, fiziškai diena po dienos eina silpnyn, bet jo dvasios polėkiai yra labai stiprūs, meno problemų sprendimas aštrus ir gilus, siekiąs pačią kūrybos esmę, noras ir viltis pasveikti — neapsakomai dideli.

Romanas padalintas į keturias dalis. Pirmoji dalis — "Tiltas virš okeano" — praskleidžia dailininko Zenono gyvenimo kaikuriuos bruožus: tėvų ištrėmimą dar carų laikais, augimą svetimam krašte, studijas ir jaunystės nuotykius, bręstančio menininko svajones — tiltą virš okeano. Antroji dalis — "Keisti žmonės" — gyvenimo ir meno reiškinių filosofinis svarstymas. Bet ne sausomis sąvokomis, o emociniais vaizdais, įsijautimu, viduje glūdinčiu nerimu. Kalbėkime paties romano žodžiais:

Gyvenimas? — Nėra tai lengvas, atviras, aiškus kelias. Jis yra pilnas komplikacijų enigmų ir slėpinių, kuriuos nedaug kam lemta suprasti. Vieni — tai negyvena, o tik sapnuoja... Kiti — gyvulio instinktu veržiasi į pasisotinimą... Daugelis žmonių gali gyventi be muzikos, be knygos, be paveikslo. Žmogus nenumirs be šių dalykų... Menas prasideda ten, kur baigiasi reikalingumas. Jis yra švitėjimas virš reikalingumo. Menas yra svečias iš kito pasaulio, o tikras menininkas yra svetimšalis šioje žemėje... Yra du ežerai. Vienas aukščiau, kitas žemiau. Iš aukštesniojo, kai jis prisipildo, prasiveržia skaidrūs vandenys trikšdami pro uolas ir šokinėdami per akmenis, per išgraužas, renkasi į žemesnį ežerą, jo drumstas bangas skaidrindami... Ir many dabar lyg šniokščia bangos, lyg kokie balsai aidi, kurių reikšmę aš suvokiu... (93-94 psl.).

Išrašome čia vieną ilgesnę ištrauką iš trečiosios dalies — "Naujasis Faustas", kur dailininkas maldauja ne jaunystės grąžinimo, bet laiko, kad galėtų pataisyti savo kūrybos klaidas, kad galėtų užbaigti Kristaus prisikėlimo paveikslą. Panašiu stiliumi atausta visa knyga:

Guliu ir guliu, tankiai alsuodamas, nulietas karštos srovės.

Mano paveikslai sienose tai išnyksta, tai vėl išauga į didelius priekaištautojus. Tiktai Kristaus Prisikėlimas ramiai kyla prieš mano akis. Vis aukštyn, aukštyn... Tarytum jau įžengė į dangų... Mano Kristus? Ar tokį norėjau nupiešti, ar tokį nupiešiau? Ne, ne! reikia laiko, reikia man daugiau laiko! Dar kažko tam paveikslui trūksta. Dar tiktai kylančio į viršų žmogaus vaizdas, o ne pats Kristus...

Kaip aš norėjau įsiskverbti į visus gyvenimo slėpinius! Ar nebuvo per daug norėta? Ar ne per daug norėjo Faustas ir kiti faustai?

Faustas beveik pražudė save... Bičiulystė su šėtonu nėra juokai... Taip. Mane siaubia karštos srovės. Kambary labai šilta; tai gerasis Valerijus aprūpino anglimis, užkamšė užlopė kiauruosius namo kampus... Gera, kai yra kas namus prižiūri. Renata verda kvepiančią arbatą, įpila šaukštuku į burną. Palaikyti mano jėgoms... Palaikyti? Man reikia sustiprinti jėgas! Man reikia greičiau atsikelti dirbti...

Ko jūs dabar slepiatės, mano paveikslai? Ar gėdinatės savo tapytojo? Palaukit! Aš jums atiduosiu, kas priklauso... Įdėsiu visą sielą kūrėjo, tik laiko daugiau...

Ar aš norėčiau būti atjaunintas? Taip! Tik ne dėl naujos Margaritos meilės; dėl laiko, dėl darbo dienos, dėl Velykų ryto, kada suskambėtų visais varpais Prisikėlimas...

Aš ne penkioliktojo, o dvidešimtojo amžiaus Faustas- Aš turiu minti, aš turiu kūrybinių jėgų tą mintį išreikšti. Tik laiko, rankų stiprumo ir akių šviesos...

Maldauju, Viešpatie, maldauju, Visagali, maldauju...

Aš, tur būt, apalpau maldos ekstazėje; nes tik degė kūnas, skendau tamsoje.

Sudrėko lūpos. Tai Renata davė man kažkokio skysčio ar maisto. Ji mano kalendorius, mano laikrodis. Renata... Ji žino, kada ir ko man reikia. Nematau aiškiai jos veido... Naktis ar diena — nežinau. Bet juntu rankas, pataisančias patalą, paglostančias veidą, nušluostančias lūpas, įleidžiančias švirkštu vaistų... (136-64 psl.).

Ketvirtoji dalis — "Prisikėlimas" — veda į paskutinę ekstazę, per kurią ateina tikrasis prisikėlimas — pro mirties vartus. Atgyja sienoje Prisikėlimo paveikslas, tikras gyvasis Kristus... Knyga baigiama giedriais lyriniais vaizdais.

Reikia stebėtis autorės sugebėjimu per visa kūrini išlaikyti reikiamą įtampa, kalbėti vaizdų kalba, nepasinerti į abstrakcijas. Žinoma, pasitaiko kaikurių ištesimų, minties ar vaizdo pasikartojimų, bet knyga lengvai skaitoma ir patraukli, nors intriga ir atremta daugiau į išvidinį veiksma. Labiau išprususiems skaitytojams naujasis romanas turėtų būti maloni dvasinė atgaiva. (Tėviškės Žiburiai)

PAKEISTAS

"MOTERS"

REDAKCIJOS ADRESO

PAŠTO ZONOS NUMERIS

TORONTO 173

* *

*

PRAŠOME SUMOKĖTI

PRENUMERATAS!

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

PAVASARIUI

Nors pavasario sezonas teprasideda kovo mėnesio 21 dieną, moterys ir madų kūrėjai apie pavasarines madas pradeda galvoti žymiai anksčiau.

Kokios gi pakraipos 1969 metų pavasariui, kokios spalvos, koks kirpimas?

Priedai dar niekad nevaidino tokio vaidmens kaip šį pavasarį, priedai — rankinukai, šalikai, diržai, pirštinės, saulės akiniai, brangenybės ir net gėlės.

Gausiai dėvimi diržai. Daugelis suknelių turi plačius plaukiančius sijonus ir prie jų dėvimi platūs tos pačios medžiagos diržai.

Apsiaustų liemuo taip pat pabrėžtas ir apatinė dalis platoka. Vasarai daug apsiaustų be rankovių, dėvimi ant tos pačios medžiagos suknelių.

Pati populiariausia pavasarinė suknelė — ilgom rankovėm, plačiu sijonu marškinių stiliaus suknelė.

Gausiai siuvinėta blizgučiais ar žvyneliais vakarinė suknelė jau nebe madoje. Siuvinėjimai dedami tik arba ant rankovių, arba ant liemens, arba sijono apačioje.

Vakarinės suknelės dažnai ilgom rankovėm, plačiais sijonais, kaikurios primena 1940 metais dėvėtas Betty Grable ar Ritos Hayworth sukneles. Jos siuvamos iš šilkinės megztos medžiagos, ilgais liemenimis, rauktais sijonais ir giliai iškirptos.

Medžiagos pavasariui — vilnonis krepas, medvilninė pique, šilkas, šifonas, žoržetas, mezginiai, organdy. Spalvos — violetinė, šviesiai žalia, persikinė, rausva, sidabriniai pilka, natūralaus lino, tamsiai mėlyna ir balta.

Pirštinės — trumpos ir paprasto kirpimo, odinės ir medvilninės, baltos, pastelinės ir neutralios spalvos. Žinoma, vakare dėvimos ir ilgos, virš alkūnės pirštinės.

Sijonų ilgumas — aukščiau kelių. Beveik visi sijonai platūs, ir kuo platesni sijonai tuo švelnesnė jų medžiaga.

Individualumas rūbuose dar tebevyrauja. Kiekvienu metu jūs galite išreikšti savo polinkius ir skonį rūbuose. Pavyzdžiui — vakarui jūs galit pavirst čigone, orientališka princese ar tikra romantike, dėvinčia ilgą, platų, banguojantį sijoną, su šilko palaidine, ilgom plačiom rankovėm. Jei turit ūpo — galit užsidėt ir ilgas plisuotas kelnes.

Megztos medžiagos dominuoja kelionės drabužiuose. Jos — vienos spalvos arba raštuotos. Spalvos švelnios — geltona, pilka, rausva, melsvai žalia, taip pat balta, žemuoginė ir juoda.

Nuogumas taip pat madoje. Perregimos medžiagos naudojamos suknelėms, palaidinėms. Nuogos nugaros, nuogi liemenys ir įvairūs iškirpimai, net neįprastose vietose, randami ir sportiniuose drabužiuose ir kokteilinėse suknelėse.

Raštuotos medžiagos šiemet ramesnės. Naujos medžiagos turi tris-keturias spalvas, o pernykštės turėjo 8 ir 10 spalvų. Nėra tokių didelių ir ryškių raštų. Dabar labiau madoje langeliai ir dryželiai. Daugelis raštuotų medžiagų atrodo kaip 18 šimtmečio sienų apmušalai — ramios geltonos, pablukusios rausvos ir švelnios mėlynos spalvos. Pats moderniausias spalvų maišymas — balta, mėlyna ir raudona.

Ramumas, bet ne stebinantys naujumai dominuoja naujose madose.

Lietpalčiai siuvami iš blizgančios spalvotos plastikos, ryškių spalvų — šviesiai žalios, šviesiai geltonos ir rausvos — pakelt nuotaikai lietingą dieną.

Kojinės pavasariui — nailoninės, šviesių spalvų ir permatomos. Sidabrinės ir auksinės tebėra madoje, bet storesios raštuotos, atrodo, nuėjo praeitin su žiema. Batai tebėra storom žemom kulnim, bet vakarinių batų kulnys šiek tiek aukštesnės.

Labai gausiai dėvimos liemenės. Jos dėvimos su kelnėm, sijonais, suknelėm ir su vakariniais rūbais. Dalis jų trumpos kaip bolero, kita dalis — ilgos, žemiau liemens. Vakarinės liemenės brokatinės, gausiai siuvinėtos.

Parukai ir pridedamos plaukų kuokštės dėvimos dienos metu ir ypatingai gausiai vakare.

APIE SPALVAS

Ar jūsų virtuvės sienos išdažytos jūsų pasirinkta spalva? — Jei taip — jūs daug ka pasakote pašaliniams apie savo charakterį.

Pagal paskutinius psichologų sprendimus moterys išduoda savo būdo savybes, pasirinkdamos spalvas aplinkai, kurioje jos gyvena.

Psichologai tvirtina, kad moterys, mėgstančios rausvą spalvą, perdaug nesididžiuoja savo namais. Tos, kurios mėgsta raudoną ir violetinę, dažnai būna nesugyvenamos kaimynės. Ta, kuri virtuvės sienas dažo geltonai — nėra nei gera šeimininkė nei virėja.

Nuostabu, kad kuo daugiau tiriamos spalvos ir su jomis surišti žmonės, tuo tikslesni rezultatai pasiekiami.

Labiausiai mėgstama spalva tų, kurie negali apsispręsti, yra balta. Moterys, mėgstančios baltą spalvą, dažniausiai neturi spalvos ir savo charaktery. Jos priklauso tokiai žmonių grupei, kurių ir vardą, ir adresą, ir telefono numerį sunku prisiminti. Jos ne tik bespalvės, bet dažniausiai net nuobodžios, neįdomios, visada pasirenkančios vietą nuošalyje, be iniciatyvos darbe ir namuose.

Juoda spalva mėgiama melancholikų, liūdnų, pesimistiškai nusiteikusių žmonių. Jie jaudinasi dėl galimų, įsivaizduojamų pavojų ir, atrodo, slepiasi nuo pasaulio po juodais drabužiais. Sunku nuspręsti ar jie pasirenka juodą spalvą pagal savo nuotaiką, ar juoda aplinka turi įtakos į jų nusiteikimą.

Jei kas turi perdaug energijos, staigų temperamentą, rodo daug drąsos ir herojiškumo nelaimėse ir kartais isteriškai džiaugiasi — tų mėgiama spalva turėtų būti raudona.

Violetinė yra išdidžiųjų ir arogantų spalva. Tačiau tokie žmonės yra geri vadai. Nekantrumas ir kartais savanaudiškumas priklauso tos spalvos charakteristikai.

Pagal dailininkus — ruda yra šilta spalva ir žmonės, kurie ją mėgsta, yra šilti. "Rudieji žmonės", sako psichologai, yra paprastai darbštūs, tylūs, kantrūs ir ištvermingi, tačiau jie labai retai pasiekia pritrenkiančiųjų rezultatų. Jie yra ištikimi draugystėje, religingi, nuolankūs draugams ir net priešams, ir laimingi šeimyniniame gyvenime.

Mėgiamiausia meniškai nusiteikusių žmonių spalva yra žalia. Tokie žmonės mėgsta darbo ir žmonių įvairumą, yra ištikimi draugai ir lojalūs savo artimiesiems. Jie mėgsta pareikšti savo nuomonę, yra stiprių nusistatymu, bet taip pat greiti nenumatytiems staigiems pakeitimams. Žalią spalvą mėgstantys žmonės labai dažnai sulaukia ilgo amžiaus.

Dėl neišaiškinamų priežasčių rausva yra išlaidžiųjų spalva. Dažnai "rausvi žmonės" būna malonūs ir simpatingi, bet jie nepastovūs ir nepatikimi. Daugelis jų mėgsta azartinius lošimus ir kortas ir niekada nesugeba susitaupyti pinigų.

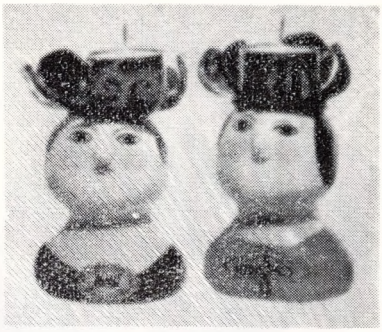

MENAS SKANDINAVIJOS PRAMONĖJE

Industrinis menas charakteringas Skandinavijai, kaip tapyba Prancūzijai, muzika Vokietijai ar Alpės Šveicarijai. Daniškas sidabras, suomiški audiniai ir švediški stiklo išdirbiniai tai tik keletas tipiškų skandinaviškų gaminių, kurie turi specialią kokybę ir grožį. Skandinaviški išdirbiniai labai gerai harmonizuojasi su modernia aplinka. Daug kas vien dėl tų išdirbinių keliauja į tuos šiaurės kraštus. Skandinavų industriniai meniški gaminiai yra atvežami ir parduodami visame pasaulyje ir neabejotinai turi svarbią rolę šių dienų kultūroje ir kasdieniniame žmogaus pasaulyje. Šiauriečiams skandinavams jų namai yra jų egzistencijos centras. Pietų kraštų gyventojai didelę laiko dalį praleidžia už namų ribų, net svečius priima restoranuose ir kavinėse. Skandinavams jų namai lyg jų šeimos gyvenimo rėmai. Dėl to specialus dėmesys yra skiriamas namų įrengimui ir papuošimui.

Rankų darbo gaminiai buvo kuriami šimtus metų pagal tradicines skandinaviškas formas. Moderni industrinė technika tik dalinai perėmė produkciją, nebeatsiskirdama nuo praeities. Tradiciniai elementai yra modernios produkcijos įjungiami, neatsisakant ir rankų darbo. Skandinaviško stiliaus gaminių ieškosime ne galerijose ir muziejuose, o privačiuose namuose, nes jie pasiekiami plačiai masei. Skandinavų tikslas pagaminti daiktus kasdieniniam naudojimui. Jų pažiūrą gerai apibūdina vienos skandinaviškos įmonės direktoriaus pasisakymas, kad firmos tikslas, pagaminti ka nors puikaus, nepaprasto, skiriant laiko kiek reikia, dirbant kada nori ir kaip nori.

Forma Skandinavijoj laikoma moderniškos estetikos kultūros išraiška.

Danija, Suomija, Švedija ir Norvegija kartu turi apie 20 mil. gyventojų, bet jų forma yra neabejotinai kultūrinis, regijoninis vienetas su savo individualiomis charakteristikomis, kurias nustatė geografinė padėtis.

Danija savo keramikos tradiciją sieja nuo priešistorinių amžių. Ir šiandieną keramikai randa sau inspiracijos iš "Jyele" puodų paprastumo ir originalumo. Bendrai skandinaviška keramika pasižymi intymiu medžiagos pažinimu, ją techniškai ir estetiškai apipavidalinant. Daniška keramika charakteringa ornamentacijos vengimu, sąmoningai norint išlaikyti stiliaus grynumą.

Norvegiška keramika pasižymi gyvomis spalvomis, kurių naudojimas siejamas su jų tautiniu menu. Norvegai turi mažai industrinės keramikos, didesnė dalis yra pagaminama nedidelėse privačiose dirbtuvėse.

Kalbant apie skandinaviškus gaminius, svarbi vieta priklauso švediškam stiklui, kurio pradžia laikoma 17 šimtm. Garsios Ovufovs stiklo dirbtuvės gamina muilo burbulo storumo stiklo dirbinius. Graal, Ravenna ir Ariel vardo dirbiniai, primityviai modeliuotas kristalas ir maišytų spalvų stiklas žinomi visame pasaulyje.

Suomių audiniai, ypatingai "Ripa" kilimai originaliausia ir stipriausia tos rūšies kūryba. Jų pradžia skaitoma nuo 15 šimtm. Iš karto tie audiniai buvo šiurkštūs, sunkūs žvejų naudojami uždangalai, vėliau išsivystė į lengvesnio ir daugiau ornamentuotus audinius. Suomiškas kilimas yra lyg atspindys suomiško gamtovaizdžio: beržo apšviesta žievė, žėrintis rudenio saulėlydis. Suomiai turi visą eilę menininkų, kurie savo audiniuose, lyg tapytuose paveiksluose, išreiškia individualią ir originalią kūrybą. Žinoma audėja Margaret Willand taip apibūdina audimą: nuostabu matyti formą ir spalvą susijungiant į vieną audinį, palaimintos dienos pilnos pasitenkinimo ir džiaugsmo!"

Norvegų audiniai kaip ir keramika yra spalvingi, kontrastiški subtiliems suomių audiniams.

Daniškas sidabras pripažintas vyraujančiu toje srityje. Nors daniški baldai šiuo metu atkreipia daugiau dėmesio, sidabro gaminiai vaidina labai svarbią

rolę jų industrijoj. Daniškas sidabro apdirbimas charakteringas savo lygiomis, grynomis formomis, vengiant papuošimų ir ornamentikos. Norvegiškas sidabras tipiškas degintos emalės papuošimais.

Švedijos metalo (stainless steel) gaminiai ekspertų pripažinti geriausiais, lygių, apvalių linijų, moderniški ir praktiški.

Suomiški sidabro gaminiai dažnai kombinuojami su medžiu, bronza, oda, akmenimis.

Per paskutinius 40 metų skandinaviškas stilius išsiplėtė įvairiuose kraštuose. Danai informavo apie keramikos techniką, suomių "Rija" kilimai inspiravo kitus, švedai išmokė gaminti moderniškų formų stiklą. Nors keramika ilgą laiką buvo svarbioj vietoj, šiandieną dėmesio centre yra skandinaviški baldai. Iš viso pasaulio ekspertai atvyksta švedų industrinio meno muziejui studijuoti baldų stilius. Skandinaviškų baldų pasisekimo priežastimi galima laikyti glaudų architektų ir stalių bendradarbiavimą.

Rankų darbo mažais kiekiais gaminami skandinaviški baldai brangūs, bet savo versatilumu ir formalia elegancija užkariavo svarbią vietą pasaulinėje rinkoje.

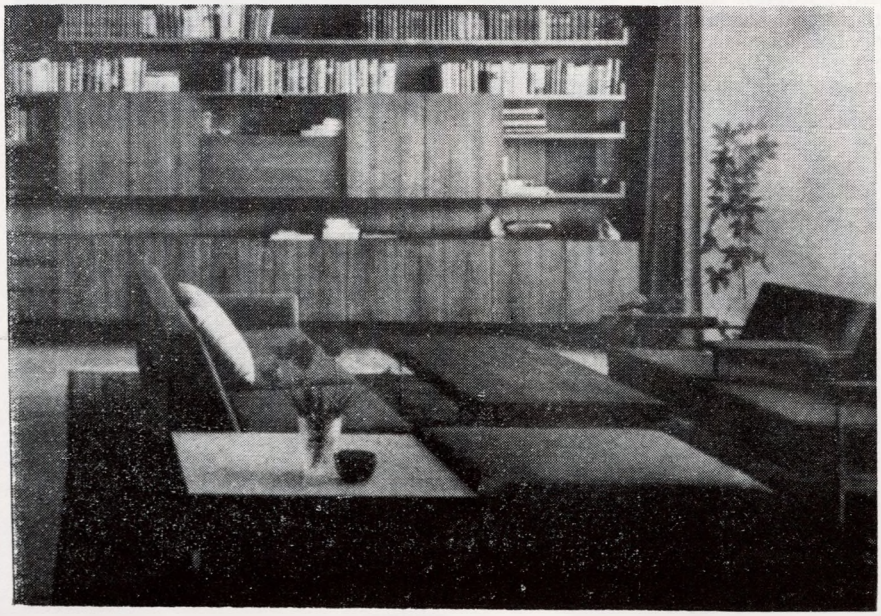

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

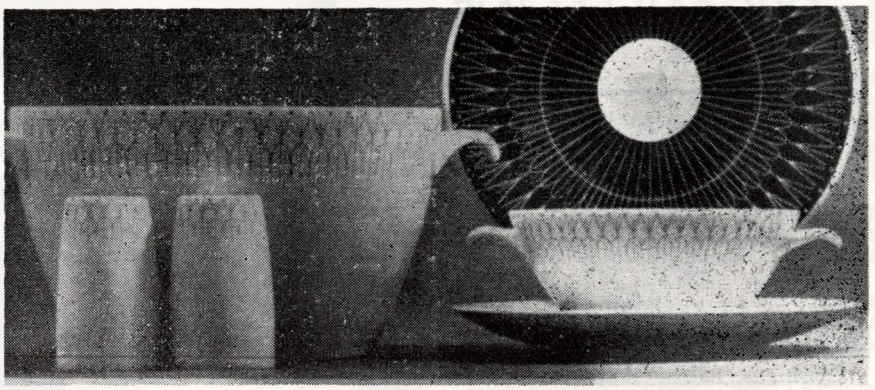

Žalieji pipirai

2 žalieji pipirai,
2-4 morkos,
2-3 svogūnai,
½ puoduko pamidorų sriubos iš dėžutės,
2 šaukštai pamidorų tyrės — ketchup,
½ puoduko aliejaus,
truputis cukraus ir mėgiamų prieskonių, pav. lauro lapelio, gvazdiko.

Pipirus ir morkas išvirti ir supiaustyti riekutėmis. Svogūnus supiausčius apkepti aliejuje ir tada sudėti pipirus ir morkas. Supilti pamidorų sriubą bei tyrę ir prieskonius. Keptuvėje kepti kol skystis visai sumažės. Tinka duoti šiltas ar šaltas prie žuvies ar mėsos.

Viščiukas su žaliais pipirais

1 viščiukas, supiaustytas gabalais,
¼ puoduko sviesto,
¼ puoduko aliejaus (olive oil),
2 žalieji pipirai, išimtos sėklos ir supiaustyti riekutėmis,
1 ispaniškas svogūnas, labai plonai supiaustytas,
druskos, paprikos ir basil.

Viščiuko gabalus apkepti svieste ir aliejuje. Tada dadėti žalius pipirus, svogūną ir prieskonius. Uždengti keptuvę ir sumažinus karštį kepti, kol mėsa suminkštės.

Viščiukas su rūgščia grietine

1 viščiukas, pjaustytas gabalais,
½ puoduko sviesto,
½ puoduko balto vyno ("dry"),
2-3 šaukštai rūgščios grietinės,
druskos, pipirų.

Apkepinti viščiuką svieste, tada nupylus riebalus užpilti vynu ir baigti kepti uždengus. Prieš duodant į stalą įplakti rūgščią grietinę ir leisti sušilti tik nebeleisti užvirti.

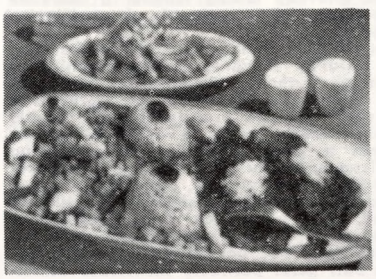

Kepti kimšti agurkai

1 didelis agurkas,
2 puodukai virtos mėsos. Gali būti jautiena, aviena, kiauliena ar maišyta. Mėsą sumalti.
1 svogūnas pjaustytas,
1 puodukas pjaustytų grybų,
2 šaukštai sviesto,
1 kiaušinis plaktas,
2 šaukštai pamidorų padažo,
1 riekutė baltos duonos, sutrupinta,
druskos ir pipirų.

Agurką supjaustyti į keturias dalis (skersai ir išilgai). Sudėti į verdantį vandenį. Virti apie 10 minučių. Nusunkus agurkus išimti sėklas, kad būtų griovelis, kurį būtų galima prikimšti.

Svieste apkepinti svogūnus, kol suminkštės. Tada dadėti pjaustytus grybus ir dar pavirti 5 minutes.

Sumaišyti svogūnus, grybus ir keptuvėje esančią sunką su išplaktu kiaušiniu, pamidorų padažu, malta mėsa. Pridėti prieskonius, sutrupintą duoną ir jeigu turima — truputį petražolių Viską gerai išmaišyti.

Prikimšti agurko ketvirtis su paruošta mase ir dėti į kepimui tinkamą indą. Kepti įkaitintoje krosnyje prie 350° maždaug 35 minutes ar kol kamšalas bus perkaitęs. Tinka pietums arba vakarienei. Duoti su bulvių koše.

Ryžiai su morkomis

2 puodukai ryžių (long grain),
4 šaukštai sviesto arba viščiuko riebalų,
2 šaukšteliai druskos ar mažiau,
1 puodukas smulkiai tarkuotų morkų,
4½ puoduko viščiuko buliono arba vandens.

Apkepinti ryžius keptuvėje, išleidus sviestą, kol paruduos. Tada sudėti į stiklinį su dangčiu kepimo indą. Dadėti morkas, druską ir bulioną. Išmaišius uždengti ir kepti krosnyje apie 30 minučių prie 350°. Tinka prie visokių mėsų vietoje bulvių.

Žirnių mišrainė

4 riekutės pusryčių lašiniukų,
1 mažas svogūnas,
2 šaukštai sviesto,
2 pakeliai (10 uncijų) žalių šaldytų žirnių,
¼ puoduko salotų lapų pjaustytų,
½ šaukštelio cukraus,
druskos ir pipirų.

Pakepinti lašiniukus ir leisti riebalams susigerti padėjus ant sugeriamo popierio. Svogūną apkepinti lašinukų riebaluose. Riebalus išpilti iš keptuvės ir sudėti sviestą į tą pačią keptuvę. Sviestui ištirpus sudėti šaldytus žirnius, salotas ir cukrų.

Gerai uždengus leisti tušti, kol žirniai išsiskirs. Tada pamaišyti ir dar pavirti kol suminkštės. Dadėti kepintą svogūną ir pamaišant pakepinti, kad ir jie būtų karšti. Pridėti prieskonius ir duoti prie mėsos. Tinka prie jautienos arba paukštienos.

Vaisių salotos

1 pakelis želatinos,
1½ puodelio šalto vandens,
1 puodelis "miracle whip salad dresing",
1—8 uncijų pakelis grietininio sūrio (Philadephia cheese),
¼ puoduko marašino vyšnių sunkos,
2 šaukštai cukraus pudros,
1 puodukas nusausintų trintų ananasų (crushed pineapple),
1 puodukas nusausintų kapotų aprikosų,
¼ puoduko kapotų marašino vyšnių,
1 puodukas plakimo grietinėlės,
salota.

Želatiną užpilti šaltu vandeniu ir išleisti laikant indą verdančiam vandenyje. Atšaldyti. Sūrį ir "miracle whip" gerai išplakti, kol pasidarys lygi masė. Dadėti vyšnių sunką, cukrų ir želatiną ir gerai išmaišyti. Tada atšaldyti, kol pradės tirštėti. Dadėti vaisius ir lengvai maišant sudėti išplaktą grietinėlę. Masę supilti į specialią salotų formą ir pastatyti šaldytuvan kol sukietės. Duodant išversti ant išdėstytų lėkštėje salotų lapų.

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

K. L. K. MOTERŲ DRAUGIJOS PRISIKĖLIMO PARAPIJOS SKYRIUS

Šiais metais jau sueina trylika metų nuo K. L. K. Moterų Dr-jos, Prisikėlimo parapijos skyriaus Toronte įsisteigimo. Tai nemažas laiko tarpas. Ir džiugu, kad šio skyriaus veikla, laikui bėgant, ne tik kad nesilpnėja, bet, atrodo, vis dar su didėjančia energija plinta ir stiprėja.

Pažvelgus, kad ir į praėjusių metų jų darbus, darosi tikrai džiugu. Jų be pompos ir be reklamavimosi buvo dibta ne tik savo skyriaus ar parapijos ribose — jos ir visos Toronto kolonijos gerovei yra atlikusios gražių ir naudingų darbų.

Valdyba tarpusavy gražiai sugyvena, sutartinai ir sumaniai kiekviena iš jų eina savo pasiimtąsias pareigas. Valdybai mielai talkina skyriaus narės, ypatingai socialinėje srityje ir parengimų reikaluose.

Kas mėnesis šaukiami visuot. susirinkimai, kuriuos narės ir viešnios noriai lanko, nes tų susirinkimų metu visada yra proga pasiklausyti įdomios paskaitos, pasivaišinti vienos ar kitos narės keptais skanėstais, išgerti puoduką kavos ir tarpusavy pabendrauti. O dėl tų paskaitų, tai tikrai reikia stebėtis valdybos sugebėjimu kiekvienam susirinkimui vis surasti naujus kalbėtojus ir naujas temas, specialiai pritaikytas specifiniams moterų interesams. Kiekvieno sus-mo proga būva užprašomos šv. Mišios narių intencija ar už narių mirusius artimuosius.

Buvo suruošta ir visos kolonijos moterims popietė, kurios metu buvo pravestas simpoziumas tema "Moters moralinė atsakomybė šeimos problemose". Šis simpoziumas susilaukė daug gražių atsiliepimų.

Taip pat visos kolonijos moterims buvo suruoštos uždaros rekolekcijos, moderniuose, specialiai rekolekcijoms skirtuose namuose.

Socialinėje srityje šio skyriaus darbai praėjusiais metais pasireiškė daugiausia ligonių bei senelių ir vargan patekusių šeimų lankyme ir šelpime.

Parengimų vadovės ruošė savo skyriaus ir savo parapijos įvairius parengimus, o prašomos, talkino ir kitoms organizacijoms. Savo skyriaus naudai suruošė, tradiciniu tapusį, Užgavėnių balių, iš kurio gautas pelnas, pridėjus ir įvairiomis progomis gautas aukas, įgalino valdybą paremti įvairius socialinius ir kultūrinius lietuvių reikalus. Aukota Toronto šeštad. lietuvių mokyklai, "Aušros" sporto klubo ir ateitininkų stovykloms, "Moteriai", Kankinių koplyčiai Romoje, žurnalui "Lituanus", savo parapijai, ligoniams, vargan patekusioms šeimoms ir t.t.

Pirmajame šių metų visuot. susirinkime ateinantiems dvejiems metams išrinkta nauja valdyba tokio sąstato: pirmininkė A. Kuolienė, vicepirm. I. Žemaitienė, iždininkė Vaitiekūnienė, sekretorė L. Murauskienė, korespondentė Danaitienė, soc. reikalų vadovės: Baranauskienė ir Sapijonienė, parengimų vadovės: Genčiuvienė, St. Valatkienė ir Žemaitaitienė.

K. L. K. Moterų Dr-jos Prisikėlimo par. skyriaus valdyba: iš k. B. Vaitiekūnienė, Tėv. P. Barius, OFM, A. Kuolienė, stovi — L. Murauskienė, I. Žemaitienė, A. Genčiuvienė, B. Danaitienė, S. Valatkienė, trūksta — O. Žemaitaitienės, B. Sapijonienės, D. Baranauskienė.

K. L. K. Katalikių Moterų Dr-jos Montrealio skyriaus valdyba, vadovaujama pirm. Piešinienės, suruošė seselių namuose atsisveikinimą P. M. Šemogienei, apleidžiančiai Montrealį.

Atsisveikinime dalyvavo Dvasios vadas Tėvas Zaremba, seselės ir gausus narių bei viešnių skaičius.

Įžangoj pirmininkė patiekė keletą minčių iš draugijos veiklos, o po to pakvietė p. Br. Lukoševičienę draugijos vardu, tarti keletą žodžių atsisveikinimo proga. P. Br. Lukoševičienė savo mintimis palietė p. M. Šemogienės asmenį ir jos veiklą, įsijungus į organizacinį darbą. Draugijos vardu, pirmininkė įteikė Pr. Baltuonio medžio skulptūrą, prisiminimą ilgo bendradarbiavimo draugijoj.

M. Šemogienė, padėkos žodžiu, pabrėžė, kad Montrealis visuomet jai paliks gilų įspūdį, prižadėdama jį dažniau aplankyti.

Sekmadienio popietė praleista prie turtingai paruošto vaišių stalo, paįvairinta dainomis.

Sudiev ir linkėjimai įsijungti naujoj vietoj — Sudbury į veiklos darbą, neužmirštant Montrealio, kuriame praleista tiek daug gražių darbo valandų organizaciniam darbe.

TARPTAUTINIS EUROPOS KATALIKIŲ MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS

Š. m. sausio mėn. 22-26 d.d. Ženevoje įvyko Pasaulinės Katalikių Moterų Organizacijų Unijų (WUCWO) suorganizuotas Europos katalikių moterų suvažiavimas.

Šiame tarptautiniame suvažiavime dalyvavo 25-kių Europos kraštų katalikių moterų organizacijų atstovės. Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinę Sąjungą (LKMOPS) atstovavo B. Šlepetytė-Venskuvienė — LKMOPS Centro Valdybos įgaliotinė tarptautiniams ryšiams ir WUCWO Tarpt. Biūro narė.

Suvažiavime pirmiausia — išklausius pranešimus — susipažinta su kiekvieno atstovaujamo Europos krašto katalikių moterų organizacine veikla, ieškant bendros akcijos tikslų bei būdų tarptautinėje plotmėje. Toliau svarstytos sekančios temos: Bažnyčia Europoje, Moters įnašas Europos vienigumo ugdyme ir Emigracija Europoje.

Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos (LKMOPS) atstovė B. Venskuvienė suvažiavime padarė pranešimą apie LKMOPS veiklą, taip pat informavo apie Bažnyčios padėtį sovietų okupuotoje Lietuvoje ir ten esamas religinio gyvenimo sąlygas.

Europos katalikių moterų suvažiavimo metu LKMOPS atstovė, be to, gausiai išdalino dokumentacijos ir literatūros pavergtos Lietuvos klausimais.

Revizijos komisijon išrinktos: Miniotienė, Matulevičienė ir D. Keršienė.

PAGERBTI LIETUVOS KANKINIUS DABARTINĖ PROGA NEPASIKARTOS

Mums dabar gyvenantiems tenka nepasikartojanti privilegija įamžinti Lietuvos vardą ir jos kankinių atminimą lietuviška koplyčia šv. Petro bazilikoje, Romoje.

Tapti šio darbo dalininku laiko jau nedaug beliko.

Kviečiame visus įamžinti savo ir savųjų vardus Lietuvos Kankinių koplyčios kūrėjų tarpe.

Aukas siųsti adresu: LITHUANIAN MARTYRS' CHAPEL FUND., 2701, W. 68th St., Chicago. Ill. 60629.

BRANGŪS BROLIAI IR SESĖS — LAISVO PASAULIO LIETUVIAI

Tauta už tėvynės ilgesnį laiką gali išsilaikyti tik labai ypatingomis sąlygomis, kaip turime gyvą pavyzdį žydų tautoje. Tokios sąlygos tačiau negali būti naujai sukurtos, jeigu jų nėra iš gilios senovės. Svetur nesunykti stipriausia pagalba yra gyvas ryšys su gyva tauta tėvynėje. Remdami tautą tėvynėje kiekvienu tos srities veiksmu išgyvename savyje savos tautos ir tėvynės meilę ir taip stiprinam svetur esančių lietuvių sąmoningumą.

Kaip spaudos draudimo laikais lietuviška knyga iš svetur patekusi į Lietuvą buvo didesnės vertės dovana, negu medžiaginė pagalba, taip ir dabar religijos persekiojimo ir dorovės griovimo laikais religinė ir moralinė pagalba yra daug svarbesnė už medžiaginę pagalbą.

Šiais metais sukanka 10 metų, kai per Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos organizaciją (Lithuanian Catholic Religious Aid) laisvo pasaulio lietuviai stengiamės gelbėti Lietuvoje ir kitur rusų vergijoje esančių lietuvių religiją ir krikščionišką moralę: tą visokios tvirtybės, ištvermės ir vilties pagrindą. Padaryta daug gero. Trumpu žodžiu neįmanoma tai atpasakoti. Stengiamės daryti, ką pajėgiame.

Bėga laikas, keičiasi žmonės — ne tik pavergtieji, o ir pavergėjai. Šiems besikeičiant keičiasi daug ir gyvenimo sąlygos. Gal visai netrukus daug kas pasikeis ir Lietuvoje. Mes turime būti gerai pasiruošę kiekvienos atmai-

nos valandą nedelsdami padėti mūsų tautos religiniams, doriniams ir bendrai dvasiniams reikalams. Šiais tikslais, daug svarbesniais už kasdieninę duoną ar rūbą, mes šaukiame visus lietuvius talkon. Jeigu turėtume daugiau lėšų, ir dabar galėtume daugiau padaryti. O mums turi rūpėti ir ateitis. Turime kelių asmenų palikimus ateičiai. bet ir tų reikia daugiau, kad galėtume efektyviai atsilieپti atėjus palankiai valandai. Derėtų kiekvienam lietuviui skirti dalį savo turto dabartiniams ar ateities Lietuvos religiniams reikalams. Testamente užrašytų palikimų bažnyčioms Lietuvoje jau ne vienas nuėjo į rusų bolševikų rankas. Mes įspėjame ir raginame tokius palikimus atiduoti Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos globai. Žmonija parodo savo kilnumą remdama misijas, skurdo slegiamus ar nelaimės ištiktus žmones. Pavergėjas laiko mūsų tautą ne tik medžiaginiame skurde, o griauna tautos gyvybingumo pagrindus — tikėjimą ir dorą. Gelbėkime savo tautą kaip išmanome ir visada atsiminkime. kad organizuotu darbu galima padaryti daug ką, ko negalime padaryti pavieniai.

Minint Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos veiklos dešimtmetį laikau sau malonia pareiga padėkoti visiems laisvame pasaulyje lietuviams kunigams už jų asmeninę pagalbą ir rinkliavas parapijose, visiems ir kiekvienam lietuviui už auką ar darbą skirtą L. K. Religinės Šalpos veiklai. Kiek iki šiol padėta tautai Lietuvoje, tai jūsų kiekviena ir visų kartu nuopelnas.

Dievo, artimo ir savos tautos meilė ir toliau tejungia vis platesnes lietuvių mases aplink L. K. Religinę Šalpą (Lithuanian Catholic Religious Aid) bendrai misijai — gelbėti pavergtos mūsų tautos dvasinės tvirtybės pagrindus.

Kartu su jumis besisielojąs mūsų tautos likimu —

VYSKUPAS VINCENTAS BRIZGYS

JAUNŲJŲ PREMIJA

Vyksta balsavimas už geriausiai patikusius prozos kūrinėlius **Eglutėje.** Kviečiami dalyvauti visi lietuviukai, nuo pačių mažiausių iki 12 m. — I grupė, nuo 13 m. iki 18 m. — II grupė. Balsuojama už kūrinėlius nuo rugsėjo mėn. (1968) iki birželio mėn. (1969). Taisyklės randasi **Eglutėje** (sausio mėn.), **Švietimo gairėse** (sausio mėn.).

Iki kovo 15 d. į balsavimą įsijungė (balsuodami už vieną, kelis ar visus **Eglutės** numerius) šios mokyklos, organizaciniai vienetai ir pavieniai.

1. Aušros Vartų lituanistinė mokykla, Worcester, Mass. (pirmoji)
2. Dariaus-Girėno lit. mokykla, Čikaga
3. Brighton Parko lit. mokykla, Čikaga
4. V. Krėvės šeštad. mokykla, Philadelphia, Pa.
5. Grand Rapids lit. mokykla, Michigan
6. Amerikos Lietuvių Montessori Dr-jos Vaikų Namai, Čikaga
7. Marquette Parko lit. mokykla, Čikaga

Vyskupo Valančiaus moksl. at-kų kuopa, Cicero, Ill.

Pavieniai iš: Baltimore, Md., Portland, Maine, Champaign, Ill.

Balsai pasiskirstė sekančiai:

	I grupė	II grupė	Viso
rugsėjo mėn.			
"Netikėti svečiai"	50	35	85
"Septynios katės"	33	42	75
"Puputis"	24	8	32
lapkričio mėn.			
"Kunigaikštienė Birutė"	11	15	26
"Sąžiningas Tomukas"	13	—	13
"Savanoriais išėjo 3 broliai"	1	—	1
"Lapams krentant"	51	21	72
"Pupučio pasivaikščiojimas'	23	48	71
gruodžio mėn.			
"Kūčių vakaras Lietuvoje"	7	2	9
"Vaistai nuo slogos"	23	18	41
"Ką tik Vytenis ir tėvelis žinojo"	32	13	45
"Sąžiningas Tomukas"	3	52	55
sausio mėn.			
"Abrakadabra"	9	—	9
"Puputis treniruojasi"	85	—	85
"Išdidus aras"	1	1	1
"Paklydęs erdvėlaivis"	—	—	—
vasario mėn.			
"Abrakadabra"	1	—	1
"Paklydęs ervėlaivis"	1		1

Viso balsavo

už rugsėjo **Eglutės kūrinėlius**	192
už lapkričio	183
už gruodžio	150
už sausio	95
už vasario	2

Balsai galutinai bus skaičiuojami vasarą, pasibaigus balsavimams. Tada bus skelbiama kaip balsavo kiekviena mokykla, kaip kiti kraštai. Iki šiol iš kitų kraštų dar jokių balsų negauta.

Elona Vaišnienė

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Dienos — Leidėjas A. F. Skirius, vyr. red. B. Brazdžionis. Išeina kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius. Prenumerata metams $8.— visuose pasaulio kraštuose, garbės prenumerata $12.—. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca. 90029, U. S. A.

Skautų Aidas — Lietuvių skautų ir skaučių laikraštis. Prenumerata metams $4.—, pusei metų $2.50. Adresas: Skautų Aidas, P. O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, U. S. A. Vyr. red. A. Saulaitis. Spausdina Immaculata Press.

Pasaulio Lietuvis — Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdyba, redaguoja St. Barzdukas. Redakcijos adresas: 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119, U.S.A. Prenumerata $2.—. metams, atskiras nr. 30 ct.

Ateitis — Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Išeina kas mėnuo. Prenumerata U.S.A. ir Kanadoje metams $5.—, visur kitur laisvame pasaulyje — $3.—. Garbės prenumerata $10.—. Vyr. redaktorius Antanas Sabalis. Redakcijos adresas: 80-23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421.

Moterų Dirva — A. L. R. K. Moterų S-gos organas. Redaktorė Mrs. Dale Murray, 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614, U.S.A. Prenumerata metams Amerikoje $2.50, kitur — $3.—.

Lietuvos Pajūris — Išeina keturis kartus į metus. Kaina $2.00 visur, išskyrus Vokietiją, ten DM 2.00. Leidžia Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių Dr-jos C. Valdyba, vyr. redaktorius A. Lymantas. Red. ir adm. adresas: 5260 — 10th Ave., Rsmt., Montreal 405. P.Q., Canada.

Laiškai Lietuviams. — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. red. T. K. Trimakas, S.J. Prenumerata metams $5.—. Adresas: 2345 W. 56th Str., Chicago. Ill. 60636, U.S.A.

Šaltinis. — Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga, redaguoja S. Matulis, MIC, prenumerata metams 15 šil. ($2.—). Redakcijos ir administracijos adr.: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

Trapus Vakaras — Kotrynos Grigaitytės lyrika; I — Į lapkritį; II — Neiškeliautos kelionės; III — Pastelinėm spalvom; 108 pusl.; kaina $3; aplanką piešė dail. Raimundas Graudis (autorės sūnus).

Lietuviai Amerikos Vakaruose, redaguoja redakcinis kolektyvas; prenumerata metams $3; adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

Visi mes broliai — Louis Evely; sulietuvino Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys; spaudė Immaculata Pres, Putnam, 1968 103 pusl.

Šventadienio Žodis, kun. Antanas Valiuška. Evangelijos aiškinimai kiekvienam metų sekmadieniui bei šventėms, spausdino Tėviškės Aidai, 18 Henry St., Kensington Vic., 3031, Australia. Viršelį piešė dr. Ant. Lipskis. Knyga 165 psl., kaina 3 dol.

LKMA Metraštis IV. — Roma, 1968. VIII — 624 psl., kaina 10 dol. Redagavo A. Liuima, S. J. Šio tomo studijos: J. Jakštas — Žvilgsnis į M. Lietuvos istoriografiją (1-49), B. Vileišytė—Kultūrinė Seinų spaustuvės veikla (51-161), Ant. Škėrys — Lietuvos miškai ir jų ūkis (163-303), V. Gidžiūnas — Augustinijonai Lietuvoje (305-320), P. Rabikauskas — Medžiaga senojo Vilniaus universiteto istorijai (321-368), J. Reitelaitis — Kalvarija (369-511). Nekrologų skyriuje (515-558) paminėti LKMA mirusieji nariai: vysk. Pr. Brazys, prof. A. Jurskis, prof. S. Kolupaila, dr. J. Leimonas, kun. K. Rėklaitis, MIC.

Garbės prenumeratos

M. Balčytienė, Chicago, Ill., A. Beinorienė, Wood Dale, Ill., F. Černiuvienė ,Chicago, Ill., P. Jasienė, N. London, Conn., A. Kalnina, Gananoque, Ont., M. Saločkienė, Rokford, Ill., M. Šetkuvienė, St. Catharines, Ont., M. Simkuvienė, Detroit, Mich., M. Skučienė, Toronto, Ont., E. Vilutienė, Chicago, Ill.

Žurnalui aukojo

$25.00 — K. L. K. Mot. Dr-jos Delhi Skyrius, Delhi, Ont., K. L. K. Mot. Dr-jos Šv. Jono par. Skyrius, Toronto, Ont.

$10.00 — M. Paukštienė, West Hill, Ont.

$5.00 — E. Armanienė, Baltimore, Md., G. Babrauskienė, Cicero, Ill., Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N. J., R. Raslavičienė, Chicago, Ill., S. Šimoliūnienė, Manteno, Ill., A. Spykers, Guildford, Australia, E. Vydienė, Bangor, Maine.

$3.00 — M. Balčytienė, Chicago, Ill.

$1.00 — J. Baltuonienė, LaSalle, P. Quebec, F. Černiuvienė, Chicago, Ill., B. Dabrikienė, Cleveland, Ohio, Audronė Dobytė, Weston, Ont., S. Grigaitienė, Brantford, Ont., P. Jasienė, New London, Conn., J. Jurienė, Chicago, Ill., B. Lesevičiūtė, Chicago, Ill., J. Merkienė, Chicago, Ill., V. Misevičienė, Toronto, Ont., K. Rusinas, Toronto, Ont., O. Šaltienė, Barrie, Ont., V. Šniuolienė, Dorchester, Mass., E. Valaitienė, Cleveland, Ohio, M. Žemaitienė, Toronto, Ont.